

V Bruseli 12. decembra 2022
(OR. en)

13205/1/22
REV 1

LIMITE

COPEN 343
DROIPEN 135
EVAL 23
JAI 1280
EUROJUST 93
EJN 38
CATS 61

POZNÁMKA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Predmet:	Záverečná správa o 9. kole vzájomných hodnotení na tému vzájomné uznávanie právnych nástrojov v oblasti pozbavenia alebo obmedzenia osobnej slobody

Výbor CATS v súlade s článkom 2 jednotnej akcie 97/827/SVV z 5. decembra 1997 na svojom zasadnutí 21. novembra 2018 rozhodol, že deviate kolo vzájomných hodnotení bude venované zásade vzájomného uznávania.

Vzhľadom na širokú škálu právnych nástrojov v oblasti vzájomného uznávania a ich ešte širší rozsah pôsobnosti sa na zasadnutí výboru CATS 12. februára 2019 dohodlo, že hodnotenie sa zameria na tieto nástroje vzájomného uznávania:

- rámcové rozhodnutie Rady 2002/584/SVV o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi,
- rámcové rozhodnutie Rady 2008/909/SVV o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozsudky v trestných veciach, ktorými sa ukladajú tresty odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúce pozbavenie osobnej slobody, na účely ich výkonu v Európskej únii,

- rámcové rozhodnutie 2008/947/SVV o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozsudky a probačné rozhodnutia na účely dohľadu nad probačnými opatreniami a alternatívnymi sankciami,
- rámcové rozhodnutie Rady 2009/829/SVV o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozhodnutia o opatreniach dohľadu ako alternatíve väzby medzi členskými štátmi Európskej únie.

Návrh záverečnej správy o deviatom kole vzájomných hodnotení vypracoval v mene predsedníctva Generálny sekretariát Rady po dôslednom a komparatívnom preskúmaní všetkých predtým prijatých správ o jednotlivých členských štátoch, najmä kľúčových zistení, hlavných záverov a odporúčaní, na účely súhrnu a analýzy výsledku 9. kola vzájomných hodnotení s cieľom získať prehľad opatrení, ktoré je potrebné prijať na vnútroštátnej úrovni a na úrovni EÚ v záujme intenzívnejšieho využívania právnych nástrojov, ktorých sa týkalo toto kolo hodnotení.

Predsedníctvo predložilo pôvodný návrh záverečnej správy na zasadnutí pracovnej skupiny COPEN 28. októbra 2022. Viaceré členské štáty, ako aj Eurojust zaslali písomné príspevky, ktoré sa zohľadnili pri revízii znenia. Vzhľadom na to, že sa vykonali podstatné zmeny vrátane štrukturálnych, zmeny v druhom návrhu záverečnej správy nie sú vyznačené. Predsedníctvo má v úmysle predložiť návrh správy uvedený v prílohe k tejto poznámke a uskutočniť o ňom výmenu názorov na zasadnutí pracovnej skupiny COPEN 20. decembra 2022.

**NÁVRH ZÁVEREČNEJ SPRÁVY O DEVIATOM KOLE VZÁJOMNÝCH HODNOTENÍ
NA TÉMU VZÁJOMNÉ UZNÁVANIE PRÁVNÝCH NÁSTROJOV V OBLASTI
POZBAVENIA ALEBO OBMEDZENIA OSOBNÉJ SLOBODY**

Obsah

1. ZHRNUTIE	6
2. ÚVOD.....	9
3. RÁMCOVÉ ROZHODNUTIE 2002/584/SVV	12
3.1 Proporcionalita	12
3.2. Rozsudky vydané v neprítomnosti	16
3.3. Dôvody odmietnutia	20
3.3.1. Nepovinné a povinné dôvody odmietnutia	20
3.3.2. Obojstranná trestnosť	22
3.3.3. Zásada <i>ne bis in idem</i>	24
3.4 Väzenské podmienky	26
3.5 Otázky súvisiace s prekladom	30
3.6 Lehoty	32
4. RÁMCOVÉ ROZHODNUTIE 2008/909/SVV	35
4.1. Dôvody odmietnutia	35
4.2 Otázky súvisiace s väzenskými podmienkami	35
4.3 Posúdenie sociálnej nápravy	36
4.4. Informovanie, stanovisko a súhlas odsúdenej osoby	40
4.4.1. Situácia v členskom štáte pôvodu	40
4.4.2. Situácia vo vykonávajúcim členskom štáte.....	43
4.5. Čiastočné uznanie a prispôsobenie trestu	45

4.5.1.	Prispôsobenie	45
4.5.2.	Čiastočné uznanie	48
4.6.	Otázky súvisiace s prekladom	51
4.7.	Lehoty	54
5.	PREPOJENIA MEDZI RÁMCOVÝMI ROZHODNUTIAMÍ 2002/584/SVV a 2008/909/SVV	56
6.	RÁMCOVÉ ROZHODNUTIA 2008/947/SVV a 2009/829/SVV	62
6.1	Nedostatočné uplatňovanie	62
6.2	Rámcové rozhodnutie 2008/947/SVV	65
6.3	Rámcové rozhodnutie 2009/829/SVV	67
7.	HORIZONTALNE OTÁZKY	70
7.1	Ústredný orgán a priame kontakty	70
7.1.1.	Ústredný orgán a priame kontakty podľa rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV	70
7.1.2.	Ústredný orgán a priame kontakty podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV	72
7.1.3.	Ústredný orgán a priame kontakty podľa rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV	73
7.2.	Špecializácia príslušných orgánov	73
7.3.	Spolupráca a výmena informácií	75
7.4.	Prevoz vyžiadanej alebo odsúdenej osoby	79
7.5.	Spolupráca s Eurojustom a EJS	81
7.6.	Odborná príprava	85
7.7.	Štatistika	90

1. ZHRNUTIE

Deviate kolo vzájomných hodnotení bolo venované štyrom nástrojom vzájomného uznávania v oblasti justičnej spolupráce v trestných veciach, ktoré sa týkajú pozbavenia osobnej slobody. Záverečná správa obsahuje kľúčové odporúčania adresované členským štátom a inštitúciám a agentúram EÚ s cieľom ešte viac zlepšiť uplatňovanie hodnotených nástrojov. Počas tohto kola výrazne nevyplynula potreba nových právnych predpisov na úrovni EÚ.

Justičná spolupráca medzi členskými štátmi založená na **rámcovom rozhodnutí 2002/584/SVV o európskom zatykači** a **rámcovom rozhodnutí 2008/909/SVV o trestoch odňatia slobody** funguje v praxi dobre. V niektorých kľúčových oblastiach je však ešte čo zlepšovať. Keďže funkčný vzťah a komplementarita medzi týmito dvomi nástrojmi sú značne komplikované, cieľom odporúčaní týkajúcich sa tohto osobitného prepojenia je lepšie ich objasniť v rámci celej EÚ.

Rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV o európskom zatykači bolo predmetom štvrtého kola vzájomných hodnotení, ktorého záverečná správa sa prijala v roku 2009¹. Vzhľadom na význam a časté používanie tohto nástroja, ako aj neustále rastúci počet prejudiciálnych návrhov podávaných na SDEÚ, sa ako predmet tohto preskúmania zvolili viaceré kľúčové témy.

Pokiaľ ide o dôvody odmietnutia, z hodnotenia vyplýva, že niektoré dôvody na nevykonanie, ktoré sú podľa rámcového rozhodnutia nepovinné, sú vo viacerých členských štátoch povinné podľa vnútroštátnych právnych predpisov. Takýto prístup znižuje počet skutočne vykonaných európskych zatykačov a bráni riadnemu fungovaniu justičnej spolupráce v trestných veciach založenej na vzájomnej dôvere.

¹ ST 8302/4/2009.

V súlade s príslušnou judikatúrou SDEÚ týkajúcou sa európskeho zatykača (rozsudok z 29. apríla 2021 vo veci C-665/20 PPU) musí mať samotný vykonávajúci justičný orgán priestor na voľné uváženie, či je vzhľadom na dôvody pre nepovinné nevykonanie európskeho zatykača vhodné európsky zatykač vykonať. Po začatí konania o nesplnení povinnosti v súčasnosti niektoré členské štáty revidujú svoje právne predpisy, okrem iného ustanovenia týkajúce sa dôvodov odmietnutia.

Pokiaľ ide o opakovane sa vyskytujúce problémy v súvislosti s uplatňovaním zásady proporcionality, je vhodné poznamenať, že oproti zisteniam štvrtého kola vzájomných hodnotení bolo možné pozorovať významné zlepšenie. V niekoľkých členských štátoch však ešte stále proporcionalitu posudzujú vykonávajúce orgány. Tento prístup môže viesť k vzniku nového dôvodu na odmietnutie odovzdania, ktorý nie je ustanovený v rámcovom rozhodnutí 2002/584/SVV o európskom zatykači, a je teda v rozpore so zásadami vzájomného uznávania a vzájomnej dôvery.

Vo väčšine členských štátov vykonávajúce orgány v súlade s judikatúrou SDEÚ² vykonávajú konkrétne posúdenie rizika neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania. Keďže členské štáty neuplatňujú uvedenú judikatúru SDEÚ jednotne či konzistentne, viaceré hodnotiace tímy sa vyjadrili, že je potrebné túto judikatúru objasniť na úrovni EÚ. Z hodnotení tiež vyplynulo, že členské štáty, ktorých sa týkali problémy v oblasti väzenských podmienok vrátane preplnených väzníc, prijali alebo zvažujú opatrenia na zlepšenie situácie. V súvislosti s hodnoteniami sa zdôraznilo, že v prípadoch, keď sa postup odovzdávania preruší alebo úplne zastaví v dôsledku dvojstupňovej kontroly väzenských podmienok podľa rozsudku v spojených veciach *Aranyosi a Căldăraru*, by sa mali príslušné orgány členských štátov usilovať predísť beztretnosti.

V prípade **rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV o trestoch odňatia slobody** sa okrem iného analyzovalo posudzovanie sociálnej nápravy, keďže je to jeden z cieľov tohto mechanizmu. Musí však existovať rovnováha medzi týmto záujmom a záujmom justičného systému na účinnom výkone trestu v jednom členskom štáte.

² Rozsudky vo veciach C-404/15 *Aranyosi a Căldăraru*, C-220/18 PPU *ML* a C-128/18 *Dorobantu*.

Z hodnotení tiež vyplynulo, že vo väčšine členských štátov otázka čiastočného uznania a prispôsobenia trestu nespôsobuje zásadné výzvy pri uplatňovaní tohto rámcového rozhodnutia. Ťažkosti však spôsobujú rozdiely medzi právnymi systémami, napríklad: nezlučiteľnosť niektorých opatrení s právom vykonávajúceho členského štátu; rozdielne kritériá a metódy, ktoré jednotlivé členské štáty používajú pri stanovovaní výšky konečného trestu a uplatňovanie zásady súhrnnosti uložených trestov. Je potrebné zdôrazniť, že viaceré členské štáty sa stretávajú s ťažkosťami pri dodržiavaní lehôt stanovených v tomto rámcovom rozhodnutí, preto by sa členské štáty mali usilovať urýchliť svoj rozhodovací proces.

Deviate kolo vzájomných hodnotení potvrdilo, že **rámcové rozhodnutia 2008/947/SVV a 2009/829/SVV** sa uplatňujú nedostatočne, pokiaľ ide o opatrenia nezahŕňajúce pozbavenie osobnej slobody v predsúdnom štádiu a po súdnom štádiu trestného konania. Zistilo sa viacero spoločných príčin: nedostatočná informovanosť a znalosti medzi odborníkmi z praxe, komplexnosť a dĺžka konania, nízky počet prípadov s cezhraničnými dôsledkami. Konkrétnejšie je nedostatočné využívanie **rámcového rozhodnutia 2008/947/SVV** spôsobené najmä značnými rozdielmi medzi vnútroštátnymi systémami, pokiaľ ide o povahu a trvanie uplatniteľných probačných a alternatívnych opatrení. V prípade **rámcového rozhodnutia 2008/829/SVV** sa zriedkavé používanie spája s ťažkosťami pri identifikovaní prípadov, v ktorých by bolo účinné a vhodné vydať európsky príkaz na dohľad, keďže ten nemusí vždy vyhovovať účelom trestného konania. Cieľom odporúčania je zvýšiť informovanosť o týchto dvoch rámcových rozhodnutiach a poskytnúť odborníkom z praxe usmernenia a nástroje o ich uplatňovaní v záujme propagovania a zvýšenia ich používania.

Spolupráca s Eurojustom a Európskou justičnou sieťou pre trestné veci (EJS) môže významne prispievať k účinnej justičnej spolupráci v trestných veciach naprieč EÚ, najmä v zložitých prípadoch s cezhraničnými dôsledkami alebo keď je potrebné identifikovať príslušné orgány či uplatniteľné normy v iných členských štátoch. Z deviateho kola vzájomných hodnotení však vyplýva, že častejšie využívanie pomoci poskytovanej Eurojustom a EJS vo všetkých členských štátoch by významne prispelo k ľahšiemu a rýchlejšiemu vybavovaniu prípadov a mohlo by ešte viac posilniť cezhraničnú justičnú spoluprácu v EÚ.

2. ÚVOD

Zásada vzájomného uznávania bola zakotvená ako základný kameň justičnej spolupráce v EÚ na zasadnutí európskej rady v Tampere v roku 1999. Potrebu zefektívniť vykonávanie právnych nástrojov vzájomného uznávania podčiarkla okrem iného Rada vo svojich záveroch zo 7. decembra 2018 s názvom „Podpora vzájomného uznávania zvyšovaním vzájomnej dôvery“. Okrem toho Rada vo svojich záveroch s názvom „Európsky zatykač a konania o vydání osôb – súčasné výzvy a ďalší postup“ súhlasila s tým, že existuje priestor na zlepšenie, pokiaľ ide o vnútroštátnu transpozíciu a praktické uplatňovanie rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV, riešenie určitých aspektov konania vo vydávajúcom a vo vykonávajúcom členskom štáte a posilnenie postupov odovzdávania v rámci európskeho zatykača v čase krízy. Napokon Rada vo svojich záveroch z decembra 2019 o alternatívnych opatreniach k pozbaveniu osobnej slobody vyzvala Komisiu, aby ďalej posilňovala vykonávanie rámcových rozhodnutí EÚ o probačných opatreniach a alternatívnych sankciách (2008/947/SVV) a o európskom príkaze na dohľad (2009/829/SVV) a zohľadnila pritom informácie získané počas deviateho kola vzájomných hodnotení.

Vzhľadom na širokú škálu právnych nástrojov v oblasti vzájomného uznávania a ich ešte širší rozsah pôsobnosti sa na zasadnutí výboru CATS 12. februára 2019 dohodlo, že hodnotenie sa zameria na tieto nástroje vzájomného uznávania:

- rámcové rozhodnutie Rady 2002/584/SVV o európskom zatykači a postupoch odovzdávania osôb medzi členskými štátmi,
- rámcové rozhodnutie Rady 2008/909/SVV o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozsudky v trestných veciach, ktorými sa ukladajú tresty odňatia slobody alebo opatrenia zahŕňajúce pozbavenie osobnej slobody, na účely ich výkonu v Európskej únii,

- rámcové rozhodnutie 2008/947/SVV o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozsudky a probačné rozhodnutia na účely dohľadu nad probačnými opatreniami a alternatívnymi sankciami,
- rámcové rozhodnutie Rady 2009/829/SVV o uplatňovaní zásady vzájomného uznávania na rozhodnutia o opatreniach dohľadu ako alternatíve väzby medzi členskými štátmi Európskej únie.

Na uvedenom zasadnutí výboru CATS sa tiež dohodlo, že hodnotenie sa zameria len na tie osobitné aspekty takýchto nástrojov, ktoré si podľa členských štátov vyžadujú osobitnú pozornosť, ako sa podrobne uvádza v dokumente 6333/19, a na právne a operačné väzby medzi rámcovým rozhodnutím 2002/584/SVV o európskom zatykači a rámcovým rozhodnutím 2008/909/SVV o trestoch odňatia slobody.

Pokiaľ ide o rámcové rozhodnutie 2008/947/SVV o probačných opatreniach a alternatívnych opatreniach a rámcové rozhodnutie 2009/829/SVV o európskom príkaze na dohľad, rozhodlo sa, že hodnotenie má byť skôr všeobecnej povahy a malo by sa snažiť zistiť dôvody, ktoré viedli k zriedkavému uplatňovaniu týchto dvoch rámcových rozhodnutí.

Pre pandémiu nebolo možné dodržať poradie návštev členských štátov, ako ho prijal výbor CATS 13. mája 2019, keďže viaceré návštevy na mieste boli opakovane odložené, čím sa podstatne oneskorilo dokončenie deviateho kola hodnotení. Návštevy na mieste, ktoré sa začali v novembri 2019, sa preto dokončili až v apríli 2022. Podľa článku 3 jednotnej akcie 97/827/SVV z 5. decembra 1997 vypracovalo predsedníctvo zoznam expertov pre jednotlivé hodnotenia, ktoré sa mali vykonať, na základe určenia expertov s významnými praktickými znalosťami v hodnotenej oblasti zo strany členských štátov. Hodnotiace tímy pozostávali z troch národných expertov, ktorým pomáhal jeden alebo viacerí členovia personálu Generálneho sekretariátu Rady a vo viacerých prípadoch aj pozorovatelia (z Európskej komisie a Eurojustu).

Cieľom deviateho kola vzájomných hodnotení bolo poskytnúť skutočnú pridanú hodnotu tým, že sa prostredníctvom návštev na mieste ponúkne príležitosť, aby sa zvažili nielen právne otázky, ale tiež a predovšetkým relevantné praktické a operatívne aspekty spojené s vykonávaním týchto nástrojov odborníkmi z praxe v kontexte cezhraničného trestného konania.

V tomto návrhu správy, ktorý v mene predsedníctva vypracoval Generálny sekretariát Rady, sú zhrnuté kľúčové zistenia, závery a odporúčania zo správ o jednotlivých krajinách a sformulované odporúčania pre členské štáty a inštitúcie a orgány EÚ so zreteľom na odporúčania, ktoré boli identifikované ako najrelevantnejšie a/alebo najčastejšie na základe správ o 27 hodnotených členských štátoch, v ktorých sa identifikovali nedostatky a oblasti vyžadujúce zlepšenie. V správe sa tiež poukazuje na niektoré najlepšie postupy, ktoré sa identifikovali počas tohto kola vzájomných hodnotení a ktoré môžu členské štáty využiť na zabezpečenie efektívnejšieho a jednotnejšieho uplatňovania zásady vzájomného uznávania vo všetkých štádiách trestného konania v celej Únii.

Vo všeobecnosti sa od tohto kola hodnotenia očakáva, že podporí koherentné a účinné vykonávanie tohto balíka právnych nástrojov v celom jeho potenciáli, prispeje k posilneniu vzájomnej dôvery medzi justičnými orgánmi členských štátov, a tým zlepší fungovanie cezhraničnej justičnej spolupráce v trestných veciach v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti.

3. RÁMCOVÉ ROZHODNUTIE 2002/584/SVV

3.1 Proporcionalita

Zásada proporcionality, ktorá je kľúčovým faktorom účinnej spolupráce v priestore slobody, bezpečnosti a spravodlivosti, je všeobecnou zásadou trestného práva, ktorá nie je výslovne uvedená v právnych predpisoch všetkých členských štátov a v niektorých z nich je odvodená z ich ústavy, najmä zo zásady právneho štátu a ochrany ľudských práv a základných slobôd.

Vo všeobecnejšej rovine zásada proporcionality zahŕňa rovnováhu medzi akýmkoľvek zásahom do práv jednotlivca v kontexte trestného konania a záujmami spoločnosti na odhalení a zadržaní páchatel'ov trestného činu. V praxi si to vyžaduje, aby sa väzba obmedzovala len na prípady, ktoré zahŕňajú závažné trestné činy. Vzhľadom na dôsledky výkonu európskeho zatykača na slobodu vyžiadanej osoby a obmedzenie slobodného pohybu je potrebné, aby vydávajúce justičné orgány pri rozhodovaní, či je vydanie európskeho zatykača opodstatnené, zvažili viaceré aspekty.

Zásada proporcionality je pevne zakotvená v právnom systéme EÚ, v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie, Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj vo vnútroštátnych právnych predpisoch. V článku 2 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV sa však stanovujú len hranice trestných sadzieb pre vydanie európskeho zatykača. Uvádza sa v ňom, že európsky zatykač na účely stíhania možno vydať len pre skutok, za ktorý možno podľa právneho poriadku vydávajúceho členského štátu uložiť trest odňatia slobody alebo ochranné opatrenie s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej 12 mesiacov, a európsky zatykač na účely výkonu trestu možno vydať len pre tresty s minimálnou dĺžkou štyri mesiace.

Spoločné chápanie zásady proporcionality je formulované v Príručke Európskej komisie o vydávaní a vykonávaní európskeho zatykača, ktorá obsahuje rozsiahle vysvetlenia o otázke proporcionality a kritériá, ktoré majú vydávajúce orgány v tejto súvislosti uplatňovať: závažnosť trestného činu, pravdepodobný uložený trest, pravdepodobnosť väzby osoby po odovzdaní a záujmy obete.

Väčšina členských štátov v postavení vydávajúceho členského štátu zvažuje, či je namiesto vydania európskeho zatykača možné použiť iné nástroje justičnej spolupráce v trestných veciach, ktoré sú tiež účinné, ale menej donucovacie, najmä ak sa o odovzдание žiada na účely výsluchu podozrivej/obvinenej osoby počas vyšetrovania, ale ešte nie na účely jej stíhania alebo výkonu trestu odňatia slobody. V takom prípade sa môže vydať európsky vyšetrovací príkaz (EVP) na účely výsluchu podozrivej/obvinenej osoby prostredníctvom videokonferencie alebo dočasného presunu. To zohráva kľúčovú úlohu pri predchádzaní zneužitiu európskeho zatykača v prípadoch, keď sú dostupné iné menej invazívne možnosti na zaistenie účasti obvinenej osoby, ktorá sa nachádza v cudzine, na trestnom konaní vo vydávajúcom členskom štáte, a väzba nie je absolútne nevyhnutná.

Vzhľadom na neexistenciu vymedzenia pojmu zásady proporcionality v rámcovom rozhodnutí 2002/584/SVV a jednotného vzoru pre všetky jurisdikcie uplatňujú členské štáty zásadu proporcionality v praxi rôznym spôsobom a kritériá používané v praxi na posúdenie proporcionality európskeho zatykača nie sú vo všetkých členských štátoch jednotné. Najbežnejšie používané kritériá sú závažnosť trestného činu, dĺžka času, ktorý uplynul od spáchania trestného činu, spôsobená škoda, záujmy obete, očakávaný trest, vek a správanie dotknutej osoby a ďalšie okolnosti prípadu atď. V jednej hodnotiacej správe sa zdôraznil ďalší aspekt proporcionality, a to, že finančné náklady spojené s výkonom európskeho zatykača sú nezanedbateľné a mali by byť proporcionálne k závažnosti trestného činu. Niektoré členské štáty vydali vnútroštátne príručky alebo usmernenia na uľahčenie posudzovania proporcionality.

Ako sa uviedlo vo viacerých hodnotiacich správach deviateho kola, kontrolu proporcionality by mal vykonávať výlučne vydávajúcí štát. Vskutku, pri vykonávaní európskeho zatykača neposudzuje proporcionality takmer žiadny členský štát. Orgány niektorých členských štátov však zastávajú názor, že vydávajúce orgány členských štátov nie vždy správne posúdia proporcionality a vydajú európsky zatykač, ktorý sa javí ako neprimeraný k závažnosti trestného činu. Proporcionality posudzujú aj vtedy, keď konajú ako vykonávajúce orgány, a v niektorých prípadoch navrhnú, aby sa európsky zatykač vzal späť, alebo ho odmietnu vykonať, keď sa domnievajú, že nie je vzhľadom na závažnosť trestného činu opodstatnený.

Tieto členské štáty však takéto posudzovanie vykonávajú veľmi zriedkavo. Ako sa zdôraznilo v príslušných správach, tento prístup môže viesť k vzniku nového dôvodu na odmietnutie odovzdania, ktorý nie je v súlade s rámcovým rozhodnutím 2002/584/SVV a je tiež v rozpore so zásadami vzájomného uznávania a vzájomnej dôvery.

V súvislosti s voľbou medzi európskym zatykačom a EVP môže vzniknúť problém v súvislosti s dôvodmi odmietnutia pri EVP, napríklad ak vykonávajúcí členský štát neakceptuje, aby sa na výsluch podozrivej alebo obvinenej osoby použila videokonferencia.

Musí sa tiež zohľadniť, že Írsko a Dánsko neuplatňujú smernicu o EVP. Preto ak príslušné orgány týchto členských štátov nepoužijú európsky zatykač, musia žiadať a poskytovať právnu pomoc v trestných veciach podľa iných nástrojov, napríklad podľa Dohovoru Rady Európy o vzájomnej pomoci v trestných veciach a príslušných nástrojov EÚ, ako je napríklad Dohovor o vzájomnej pomoci v trestných veciach medzi členskými štátmi Európskej únie z 29. mája 2000.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti možno poznamenať, že oproti zisteniam štvrtého kola vzájomných hodnotení, keď bola proporcionalita závažným problémom, bolo možné pozorovať významné zlepšenie. V súčasnosti sa vo väčšine členských štátov vykonáva zásada proporcionality uspokojivo. Prístup niektorých členských štátov v tejto súvislosti sa identifikoval ako najlepší postup a len malý počet členských štátov sa nabáda, aby ďalej rozvíjali zásadu proporcionality v ich vnútroštátnych konaniach o európskom zatykači.

ODPORÚČANIA

- *Členské štáty sa vyzývajú, aby zaistili, že ich príslušné orgány, keď v konaní o európskom zatykači konajú ako vydávajúce orgány, vždy vykonali test proporcionality starostlivým posúdením okolností každého prípadu pred tým, než rozhodnú, či je možné namiesto vydania európskeho zatykača použiť menej rušivé nástroje justičnej spolupráce.*
- *Členským štátom sa odporúča, aby zaistili, aby ich príslušné orgány, keď v konaní o európskom zatykači konajú ako vykonávajúce orgány, nepovažovali nedostatočnú proporcionalitu európskych zatykačov vydaných žiadajúcim členským štátom za dôvod na odmietnutie vykonania európskeho zatykača.*

3.2. Rozsudky vydané v neprítomnosti

V rámcovom rozhodnutí 2009/299/SVV, ktorým sa mení rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV, sa okrem iného doplnením článku 4a stanovuje jeden nepovinný dôvod na odmietnutie v prípade rozsudkov vydaných v neprítomnosti, ako aj štyri výnimky, na základe ktorých sa európsky zatykač nesmie odmietnuť, keď platí domnienka, že vyžiadaná osoba o konaní vedela.

V niektorých členských štátoch vnútroštátny právny poriadok neumožňuje odsúdenie v neprítomnosti alebo ho podmieňuje určitými podmienkami, čo vydávanie takýchto odsudzujúcich rozsudkov obmedzuje na výnimočné prípady. Keď však tieto členské štáty konajú ako vykonávajúce členské štáty, musia sa zaoberať prípadmi, v ktorých boli rozsudky v neprítomnosti vydané vo vydávajúcom štáte. Výsledky deviateho kola vzájomných hodnotení vo všeobecnosti preukázali, že by to nemalo predstavovať prekážku uplatňovania článku 4a rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV.

Ďalej sa medzi jednotlivými členskými štátmi podstatne líšia požiadavky na vydávanie rozsudkov v prípade neúčasti vyžiadanej osoby na konaní a kritériá, na základe ktorých sa rozsudok považuje za vydaný v neprítomnosti. V niektorých členských štátoch je podľa príslušných vnútroštátnych právnych predpisov postačujúce, ak bola obvinená osoba predvolaná predvolaním doručeným na určenú adresu bez ohľadu na to, či sa predvolanie skutočne osobne doručilo dotknutej osobe a či dotknutá osoba o konaní vedela.

V prípade väčšiny členských štátov sa v rámci deviateho kola vzájomných hodnotení nepoukázalo na zásadnejšie problémy v súvislosti s rozsudkami vydanými v neprítomnosti. V členských štátoch sa však opakovane vyskytujú ťažkosti súvisiace:

- a) s používaním a výkladom časti d) tlačiva európskeho zatykača, a to s používaním verzie pred nadobudnutia účinnosti rámcového rozhodnutia 2009/299/SVV alebo uvedením nesprávnych, neúplných či protichodných informácií v súčasnej verzii tohto tlačiva. Väčšina členských štátov poukázala na to, že z obsahu doručeného európskeho zatykača často nie je zrejmé, či sú dané dôvody odmietnutia podľa článku 4a rámcového rozhodnutia uplatniteľné, napríklad preto, že príslušná kolónka nie je zaškrtnutá alebo uvedené informácie nie sú dostatočné;
- b) s rozdielmi vo výklade inštitútu rozsudku vydaného v neprítomnosti a jeho charakteristik: rozsudok vydaný v kontradiktórnom konaní, konečný rozsudok, možnosť podať opravný prostriedok atď. Rôzne právne požiadavky na doručovanie rozsudkov a predvolaní na súdne konanie v členských štátoch môžu komplikovať postup uznávania. Odborníci z praxe v niektorých členských štátoch, ako aj niektoré hodnotiace tímy vyjadrili názor, že by bolo vhodné stanoviť na úrovni EÚ spoločné postupy pre zaobchádzanie s rozsudkami vydanými v neprítomnosti v súvislosti s konaním o európskom zatykači;
- c) s rozdielmi v transpozícii rámcového rozhodnutia 2009/299/SVV v členských štátoch a konkrétnejšie v povinnej alebo nep povinnej povahe dôvodov odmietnutia. Niektoré členské štáty vskutku transponovali tento dôvod na odmietnutie ako povinný, hoci v článku 4a rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV sa stanovuje, že ide o nepovinný dôvod na odmietnutie.

Z uvedeného dôvodu vykonávajúce orgány od vydávajúceho členského štátu často požadujú doplňujúce informácie podľa článku 15 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV, aby získali chýbajúce informácie o konaní v neprítomnosti v daných členských štátoch a mohli si ujasniť podrobnosti o účasti vyžiadanej osoby na trestnom konaní. Takýmito podrobnosťami sú napríklad: spôsob, akým bola daná osoba predvolaná, či sa osobne zúčastnila na pojednávaní, či ju zastupoval obhajca, či je rozsudok vydaný v neprítomnosti konečný a právo na obnovu konania. Niektoré členské štáty požadujú od vydávajúceho štátu aj príslušné rozhodnutia.

Ako poukázali orgány niektorých členských štátov, po prijatí rámcového rozhodnutia 2009/299/SVV a najmä po rozsudkoch Súdneho dvora Európskej únie vo veciach *Tupikas*³, *Zdziaszek*⁴ a *Ardic*⁵, narástol počet žiadostí o doplňujúce informácie, a to najmä v prípadoch, keď sa európsky zatykač zakladal na viac ako jednom súdnom rozhodnutí. V niektorých prípadoch to bolo aj príčinou nedodržania lehôt stanovených v článku 17 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV alebo nárastu počtu odmietnutí európskych zatykačov.

Zdá sa, že k niektorým odmietnutiam podľa judikatúry SDEÚ dochádza v prípadoch, keď vnútroštátne právne predpisy vydávajúceho členského štátu neumožňujú obnovu konania. Vzhľadom na rôzny výklad uvedenej judikatúry sa v niektorých správach poznamenalo, že v záujme harmonizovaného prístupu by bolo vhodné prijať usmernenia na úrovni EÚ.

Takéto žiadosti o doplňujúce informácie môžu byť vskutku časovo náročné a viesť k prietahom v konaní a/alebo k zmeškaniu lehôt. Preto by bolo veľmi užitočné, ak by informácie, ktoré vydávajúce členské štáty poskytujú v súvislosti s rozsudkami vydanými v neprítomnosti a ktoré sa týkajú vedomosti odsúdenej osoby o konaní, ako aj ďalšie informácie, boli podrobnejšie a presnejšie a k dispozícii od úplného začiatku, aby sa predchádzalo žiadostiam o ďalšie informácie.

³ Rozsudok z 10. augusta 2017, *Openbaar Ministerie/Tadas Tupikas*, C-270/17 PPU, EU:C:2017:628.

⁴ Rozsudok z 10. augusta 2017, *Openbaar Ministerie/Sławomir Andrzej Zdziaszek*, C-271/17 PPU, EU:C:2017:629.

⁵ Rozsudok z 22. decembra 2017, *Samet Ardic*, C-571/17 PPU, EU:C:2017:1026.

Situácia môže byť komplikovanejšia, keď je konečné rozhodnutie výsledkom konaní na viacerých inštanciách a dotknutá osoba sa nezúčastnila na každom stupni súdneho konania v trestnej veci. Vzhľadom na uvedenú judikatúru SDEÚ vo veciach týkajúcich sa rozsudkov vydaných v neprítomnosti je dôležité zohľadniť účasť obžalovaného na všetkých stupňoch súdneho konania v trestnej veci; niektoré členské štáty upravili svoje právne predpisy tak, aby boli v súlade s uvedenou judikatúrou, pričom v prípade iných členských štátov sa potreba tak urobiť podčiarkla v príslušných hodnotiacich správach.

ODPORÚČANIA

- *Vydávajúce orgány členských štátov by mali v časti d) tlačiva európskeho zatykača poskytovať jasné a úplné informácie vždy, keď sa článok 4a rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV uplatňuje v dôsledku rozsudkov vydaných v neprítomnosti obžalovaného, a to najmä o vnútroštátnom systéme konaní v neprítomnosti a spôsobe, akým bola vyžiadaná osoba vyrozumená o konaní.*
- *Európska komisia sa vyzýva, aby zväžila vydanie usmernení k tomu, ako zaobchádzať s rozsudkami vydanými v neprítomnosti s cieľom harmonizovať výklad a uplatňovanie článku 4a rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV v celej Únii v súlade s príslušnou judikatúrou SDEÚ, a to prípadne po prerokovaní v rámci príslušných orgánov Rady.*
- *Európska justičná sieť (EJS) sa vyzýva, aby v spolupráci s členskými štátmi zväžila zaradiť na svoje webové sídlo príslušné informácie o vnútroštátnych právnych predpisoch a procesných dôsledkoch v členských štátoch týkajúce sa rozsudkov vydaných v neprítomnosti.*

3.3. Dôvody odmietnutia

3.3.1. Nepovinné a povinné dôvody odmietnutia

V článku 3 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV sa stanovujú tri povinné dôvody nevykonania európskeho zatykača, na základe ktorých sú vykonávajúce justičné orgány povinné odmietnuť odovzdať vyžiadanú osobu vydávajúcemu štátu. Týmito povinnými dôvodmi odmietnutia sú: amnestia, zásada *ne bis in idem* a vylúčenie trestnoprávnej zodpovednosti z dôvodu veku.

V článku 4 sa stanovuje sedem nepovinných dôvodov nevykonania, na základe ktorých môžu vykonávajúce justičné orgány odmietnuť odovzdanie vyžiadanej osoby. Z tohto hľadiska však existujú rozdiely v transpozícii rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV do vnútroštátnych právnych predpisov. Niektoré dôvody nevykonania, ktoré sú podľa rámcového rozhodnutia nepovinné, sú vo viacerých členských štátoch podľa vnútroštátnych právnych predpisov povinné. V jednom členskom štáte vnútroštátne právne predpisy, ktorými sa transponuje rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV, nerozlišujú medzi povinnými a nepovinnými dôvodmi odmietnutia.

Niektoré tímy expertov, ktoré sa zúčastnili na hodnotení, v súlade s prístupom štvrtého kola hodnotení týkajúceho sa európskeho zatykača, túto prax kritizovali, pričom okrem iného zdôraznili, že sa ňou vykonávajúcim justičným orgánom bráni v možnosti v jednotlivých prípadoch posúdiť, či by mali dôvod odmietnutia uplatniť, ak sa takýto dôvod v rámcovom rozhodnutí považuje za nepovinný. Zdôraznili, že podľa príslušnej judikatúry SDEÚ týkajúcej sa európskeho zatykača (rozsudok z 29. apríla 2021 vo veci C-665/20 PPU) by členské štáty mali mať pri určovaní, či je vhodné odmietnuť vykonať európsky zatykač, určitý priestor na voľné uváženie. Uplatnenie priestoru na voľné uváženie teda neprináleží zákonodarcovi, ale justičnému orgánu v konkrétnom prípade.

Vyjadрили preto názor, že vnútroštátne právne predpisy všetkých členských štátov by sa mali zosúladiť s rámcovým rozhodnutím 2002/584/SVV, pokiaľ ide o povinné a nepovinné dôvody odmietnutia, a mali by tak byť konzistentné v celej EÚ.

Vo vnútroštátnych právnych predpisoch niektorých členských štátov sa stanovuje dôvod odmietnutia, ktorý nie je stanovený v rámcovom rozhodnutí 2002/584/SVV, a to možné porušenie základných práv zakotvených v článku 6 ZEÚ. To môže nastať napríklad vtedy, ak sa rozsudok vydal v konaní, v ktorom boli porušené základné ľudské práva, alebo ak bola osoba odsúdená z dôvodov svojho pohlavia, rasy, náboženstva, etnického pôvodu, štátnej príslušnosti, jazyka, politického zmýšľania alebo sexuálnej orientácie.

Niektoré členské štáty obmedzujú možnosť odovzdania svojich štátnych príslušníkov alebo osôb s pobytom na svojom území alebo podmieňujú povolenie odovzdania určitými skutočnosťami (napr. súhlasom vyžiadanej osoby alebo zárukami vrátenia vydávajúcim členským štátom) nad rámec tých, ktoré sú stanovené v uvedenom rámcovom rozhodnutí 2002/584/SVV. V takýchto prípadoch tímy expertov odporúčali, aby tieto členské štáty takúto úpravu prehodnotili, pretože sa domnievali, že v takýchto prípadoch nie sú vnútroštátne právne predpisy v súlade s rámcovým rozhodnutím 2002/584/SVV.

Hodnotiace tímy poznamenali, že takýmto prístupom sa rozširuje rozsah pôsobnosti rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV, obmedzuje sa počet európskych zatykačov, ktoré sa napokon vykonávajú, a zároveň to predstavuje zjavnú prekážku riadneho fungovania justičnej spolupráce v trestných veciach založenej na vzájomnej dôvere. Podčiarkli tiež nesúlady s judikatúrou SDEÚ, podľa ktorej môžu justičné orgány vykonávajúceho štátu odmietnuť vykonať európsky zatykač v zásade len z dôvodov nevykonania taxatívne uvedených v rámcovom rozhodnutí o európskom zatykači. Preto ak je vykonanie európskeho zatykača pravidlom, odmietnutie jeho vykonania je myslené ako výnimka, a preto sa musí vykladať veľmi reštriktívne (rozsudky vo veciach C-354/20 PPU a C-412/20 PPU).

V jednom členskom štáte je štátna príslušnosť povinným dôvodom odmietnutia vykonania európskeho zatykača vydaného na účely výkonu trestu odňatia slobody, pričom miesto pobytu je nepovinným dôvodom odmietnutia, čo vedie k rôznemu zaobchádzaniu s občanmi a osobami s pobytom. Príslušný hodnotiaci tím to považoval za odporujúce článku 4 bodu 6 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV, v ktorom sa stanovuje, že štátna príslušnosť aj miesto pobytu sú nepovinným dôvodom nevykonania. Treba však zdôrazniť, že v niektorých členských štátoch prebiehajú legislatívne procesy, ktoré sa týkajú okrem iného aj dôvodov odmietnutia v dôsledku začatia postupov v prípade nesplnenia povinností.

3.3.2 Obojstranná trestnosť

Častým dôvodom nevykonania európskeho zatykača je obojstranná trestnosť, stanovená v článku 4 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV, ktorá je nepovinným dôvodom odmietnutia. V takom prípade, ak sa európsky zatykač vydá pre trestné činy, ktoré sú trestné podľa právnych predpisov vydávajúceho členského štátu, ale nie podľa právnych predpisov vykonávajúceho členského štátu, sa môže odovzdanie odmietnuť, pokiaľ nejde o niektorý z 32 trestných činov stanovených v článku 2 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV, na ktoré sa nevzťahuje overovanie obojstrannej trestnosti.

Najčastejšími trestnými činmi, ktoré vedú k odmietnutiu odovzdania pre nedostatok obojstrannej trestnosti sú menej závažné trestné činy, drogové trestné činy, dopravné delikty, únos maloletých atď. Zatiaľ čo niektoré členské štáty uviedli, že sa nestretávajú alebo len zriedka stretávajú s ťažkosťami v súvislosti s obojstrannou trestnosťou, pre viaceré členské štáty predstavuje opakujúci sa problém opis trestného činu, ktorý uvádzajú vydávajúce orgány na tlačive európskeho zatykača.

Vykonávajúce orgány považujú informácie uvádzané na tlačive často za nedostatočné na posúdenie, či je daný skutok trestným činom podľa vnútroštátnych právnych predpisov vykonávajúceho členského štátu. Vykonávajúce orgány musia určiť, či sú naplnené základné znaky skutkovej podstaty trestného činu, za ktorý, ak by sa stal na ich území, by bolo možné uložiť trest podľa ich vnútroštátnych právnych predpisov. Ak áno, mali by mať možnosť porovnať opis skutkových okolností trestného činu uvedených v oddiele e) tlačiva európskeho zatykača so znakmi skutkovej podstaty rovnocenného trestného činu podľa konkrétneho ustanovenia svojho vnútroštátneho trestného práva.

Informácie relevantné z tohto hľadiska (podrobný opis znakov skutkovej podstaty údajného trestného činu, za ktorý bola daná osoba odsúdená, skutkových okolností trestného činu vrátane času a miesta jeho spáchania alebo miery údajnej účasti vyžiadanej osoby) však niekedy chýbajú. Ak je potrebné skúmať obojstrannú trestnosť a uvedené informácie chýbajú, môžu vykonávajúce orgány v záujme uľahčenia rozhodnutia o odovzdaní požiadať o ďalšie informácie podľa článku 15 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV.

Je zrejmé, že v prípade 32 trestných činov uvedených v článku 2 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV, na ktoré sa nevzťahuje overovanie obojstrannej trestnosti, stačí stručný opis skutkových okolností. Jeden členský štát však uviedol, že niektoré vykonávajúce členské štáty napriek tomu overujú obojstrannú trestnosť aj v prípade trestných činov uvedených na zozname, čo nie je v súlade s rámcovým rozhodnutím 2002/584/SVV.

Otázky súvisiace s nedostatočnými informáciami môžu vzniknúť a spôsobiť komplikácie aj v prípadoch, keď ide o viaceré alternatívne trestné činy. Môže sa stať, že v prípade niektorých trestných činov nie je splnená podmienka obojstrannej trestnosti, ale v dôsledku nedostatočných informácií je náročné určiť, na ktoré trestné činy sa požiadavka obojstrannej trestnosti vzťahuje, ako aj vykonať zvyšné časti trestu, ktoré sa viažu k ostatným trestným činom. V takých prípadoch vykonávajúce orgány požiadajú vydávajúci štát, či je možné trest rozdeliť. Ak žiadosti nevyhovie, odovzdanie sa odmietne.

S cieľom uľahčiť vykonávajúcim orgánom pochopenie danej veci obsahuje príloha III k Príručke o vydávaní a vykonávaní európskeho zatykača Komisie usmernenia, ako vyplniť tlačivo európskeho zatykača vrátane oddielu e), týkajúce sa spôsobu podrobného opisu trestného činu. Takto vykonávajúcí orgán získa jasnú predstavu o skutkových okolnostiach a môže v prípade potreby ľahko posúdiť obojstrannú trestnosť a prípadné situácie *ne bis in idem* (pozri nasledujúcu podkapitolu).

Napriek tomu je podľa niektorých odborníkov z praxe počet odmietnutých európskych zatykačov z dôvodu nedostatku obojstrannej trestnosti relatívne nízky, čo naznačuje, že vďaka dodatočným informáciám sa spravidla darí ťažkosti prekonať, hoci to môže byť dôvodom prietáhov v konaniach o európskom zatykači.

Niektoré členské štáty poukázali na to, že pri zisťovaní obojstrannej trestnosti môže pomôcť Eurojust alebo relevantné kontaktné miesto EJS.

Orgány jedného členského štátu poukázali na to, že sa zdá, že členské štáty uplatňujú rozdielne postupy, pokiaľ ide o spojenie medzi overovaním obojstrannej trestnosti a overovaním premlčania; v niektorých členských štátoch overovanie obojstrannej trestnosti nezahŕňa overovanie, či neuplynula premlčacia lehota pre výkon trestu podľa práva vykonávajúceho členského štátu, podľa článku 4 bod 4 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV.

Orgány jedného členského štátu poukázali na to, že v niektorých členských štátoch skúmajú obojstrannú trestnosť prostredníctvom posudzovania merita veci s úplným uplatňovaním konkrétnych parametrov podľa vnútroštátnych právnych predpisov, a zdôraznili, že takáto prax by mohla oslabiť vzájomnú dôveru a negatívne ovplyvniť justičnú spoluprácu v EÚ.

3.3.3. Zásada *ne bis in idem*

Podľa niektorých odborníkov z praxe sa zdá, že počet európskych zatykačov odmietnutých na základe zásady *ne bis in idem* stanovenej v článku 3 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV ako povinný dôvod odmietnutia výkonu, je relatívne nízky, a to dokonca nižší ako v prípade obojstrannej trestnosti.

Vo väčšine členských štátov nezaznamenali justičné orgány zásadné ťažkosti v súvislosti so zásadou *ne bis in idem*. Jedným aspektom, ktorý však môže predstavovať výzvu, je posúdenie „rovnakých činov“. Z právneho hľadiska možno pri posudzovaní „rovnakých činov“ okrem článku 3 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV odkázať na rozsudky SDEÚ vo veciach C-261/09 (Mantello) a C-665/20 PPU (X – európsky zatykač – *ne bis in idem*) a na článok 54 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda.

Z praktického hľadiska však takéto posúdenie môže byť problematické, ak vydávajúci orgán poskytol veľmi málo informácií o „rovnakých činoch“, na základe ktorých sa má prijať rozhodnutie. V niektorých prípadoch musia vykonávajúce orgány vskutku žiadať o ďalšie informácie týkajúce sa opisu skutkových okolností trestného činu (druh, dátum, miesto atď.), aby mohli posúdiť, či sa mala v danom prípade uplatniť zásada *ne bis in idem*. Napriek tomu sa v týchto prípadoch, podobne ako v prípade obojstrannej trestnosti, javí, že vyžiadanými dodatočnými informáciami sa spravidla vyriešia problémy, s ktorými sa stretávajú vykonávajúce orgány.

ODPORÚČANIA

- ***Členské štáty by mali zaistiť, aby dôvody odmietnutia, ktoré sú v rámcovom rozhodnutí 2002/584/SVV stanovené ako nepovinné, neboli vo vnútroštátnych právnych predpisoch uvedené ako povinné. Okrem toho by sa v súlade s príslušnou judikatúrou SDEÚ nemali stanovovať iné dôvody odmietnutia, ako sú stanovené rámcovom rozhodnutí 2002/584/SVV.***
- ***Členské štáty sa nabádajú, aby zaistili, že ich príslušné vydávajúce orgány pri vyplňaní oddielu e) tlačiva európskeho zatykača uvedú podrobný a jasný opis skutkových okolností trestného činu, aby sa uľahčilo posúdenie prípadnej existencie dôvodov odmietnutia uznania a výkonu založených na obojstrannej trestnosti a zásade ne bis in idem.***
- ***Členské štáty by mali zaistiť, aby ich príslušné vykonávajúce orgány neoverovali obojstrannú trestnosť v prípade trestných činov, ktoré patria do niektorej z 32 kategórií stanovených v článku 2 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV, pre ktoré sa overovanie obojstrannej trestnosti nevyžaduje.***

3.4 Väzenské podmienky

Hoci v následných aktoch EÚ o vzájomnom uznávaní sa potenciálne riziko porušenia základných práv uvádza ako jeden z dôvodov odmietnutia výkonu, rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV takýto dôvod odmietnutia uznania alebo výkonu výslovne neobsahuje, obsahuje len všeobecný odkaz na základné práva v odôvodnení 12 a článku 1 ods. 3.

Napriek tomu, vzhľadom na to, že zásada vzájomnej dôvery, o ktorú sa opiera zásada vzájomného uznávania justičných rozhodnutí, v zásade automaticky neodstraňuje riziko porušenia základných práv, väzenské podmienky vo vydávajúcom členskom štáte zohrávajú v konaní o európskom zatykači dôležitú úlohu.

Vzhľadom na judikatúru SDEÚ (rozsudky vo veciach C-404/15 *Aranyosi a Căldăraru*, C-220/18 PPU *ML* a C-128/18 *Dorobantu*) a hranice, ktoré stanovila, preto vo väčšine členských štátov orgány vykonávajúce európsky zatykač vykonávajú konkrétne posúdenie rizika neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania v zmysle článku 4 Charty základných práv Európskej únie výnimočne a dvojstupňovým testom. Systémové riziko by sa nemalo považovať za postačujúci dôvod odmietnutia; namiesto toho sa vyžaduje zistenie skutočného vystavenia riziku porušenia základných práv vzhľadom na osobitné okolnosti konkrétneho prípadu.

Príslušné vykonávajúce orgány tak zohľadňujú spoľahlivé informácie o konkrétnych zlých väzenských podmienkach vo vydávajúcom štáte alebo o zlých podmienkach v konkrétnych ústavoch alebo konkrétnych skupín väzňov. Tieto informácie môžu vychádzať z rozsudkov ESĽP⁶ a SDEÚ, rozhodnutí a správ medzinárodných organizácií (OSN a Rady Európy, najmä Európskeho výboru na zabránenie mučeniu a neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu (CPT)), zo správ ombudsmana a uznávaných MVO v oblasti ľudských práv (napr. Amnesty International, Human Rights Watch atď.), ako aj z rozsudkov vnútroštátnych súdov a uistení vydávajúceho členského štátu.

⁶ *Mušić/Chorvátsko; Sylla a Nollomont/Belgicko; Torreggiani a iní/Taliansko; Bivolaru a Moldovan/Francúzsko atď.*

V niektorých správach sa uvádza, že príslušné vykonávajúce orgány môžu vychádzať aj z informácií získaných od rôznych sietí/agentúr EÚ (Európskej justičnej siete, Eurojustu a Agentúry pre základné práva (FRA) atď.), a osobitných nástrojov, najmä databázy údajov o výkone pozbavenia osobnej slobody v trestnom konaní, ktorá bola nedávno aktualizovaná a od ktorej sa očakáva, že bude veľmi užitočným nástrojom pre justičné orgány, keď budú konfrontované s otázkami týkajúcimi sa väzenských podmienok, a zo správy FRA o väzenských podmienkach v Európskej únii: pravidlá a skutočnosť (*Criminal detention conditions in the European Union: rules and reality*), v ktorej sú opísané vybrané minimálne väzenské normy.

Skutočnosti, ktoré majú vnútroštátne justičné orgány v súvislosti s väzenskými podmienkami zohľadniť, určil SDEÚ v rozsudku vo veci *Dorobantu* (C-128/18) a týkajú sa určitých fyzických aspektov väzníc podľa noriem stanovených ESVP. Členské štáty zohľadňujú aj ďalšie faktory, ako napríklad aktivity pre väzňov (rekreačné, vzdelávacie a pracovné zariadenia), nápravné programy, súkromie, prístup k dennému svetlu, trvanie pobytu vnútri a mimo väzenskej cely, trvanie pozbavenia osobnej slobody atď.

V prípadoch, keď sa možno odôvodnene domnievať, že vyžiadaná osoba by mohla byť vystavená neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu, požiada vykonávajúci orgán podľa článku 15 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV o potrebné dodatočné informácie o konkrétnych podmienkach, v akých bude daná osoba vo vydávajúcom členskom štáte väznená. Týmto sa oddiali rozhodnutie o výkone európskeho zatykača dovtedy, kým vykonávajúce orgány nedostanú informácie a záruky, ktoré im umožnia vylúčiť skutočné riziko neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania.

Obavy týkajúce sa väzenských podmienok môžu viesť k priesťahom v konaniach o európskom zatykači, najmä ak príslušný vydávajúci orgán nemá dostatočné informácie na to, aby včas odpovedal. Taká situácia môže nastať, ak ide o decentralizovanú právomoc a je potrebné požiadať o ďalšie informácie ministerstvo spravodlivosti alebo väzenskú správu vo vydávajúcom štáte. Ak vykonávacie orgány nedostanú vyžiadané informácie alebo záruky, môžu odovzdanie odmietnuť. V praxi však k odmietnutiam dochádza k zriedkavo.

Treba zdôrazniť, že členské štáty neuplatňujú vyššie uvedenú judikatúru SDEÚ na základe jednotného výkladu a prístupu. Väčšina členských štátov posudzuje, či existujú dôvody opodstatnene sa domnievať, že existujú neľudské alebo ponižujúce väzenské podmienky, *ex offio* bez ohľadu na to, či dotknutá osoba s odovzdaním súhlasí. V jednej správe hodnotený členský štát odkazuje na práva zakotvené v článku 6 EDLP. Iné členské štáty posudzujú väzenské podmienky vo vydávajúcom štáte, len ak na to poukázala odsúdená osoba alebo jej obhajcovia a/alebo ak osoba súhlasila s odovzdaním. Viaceré hodnotiace tímy sa vyslovili, že v tejto súvislosti je potrebné objasniť judikatúru SDEÚ na úrovni EÚ.

Ako sa uvádza v niektorých správach, kvalita väzenských zariadení sa v jednotlivých členských štátoch EÚ nepochybne líši. Mnohým členským štátom neboli nikdy položené otázky o podmienkach v ich väzeniach, keď konali ako vydávajúce orgány. Takéto informácie sú často požadované od niekoľkých členských štátov, ktoré sa považujú za štáty, ktoré by ešte mali zlepšiť väzenské podmienky, najmä v súvislosti s preplnenými väznicami. Z hodnotení však vyplýva, že niektoré z týchto členských štátov prijali alebo zvažujú iniciatívy na zlepšenie situácie s cieľom predísť odmietnutiam odovzdania zo strany iných členských štátov.

V súvislosti s hodnoteniami sa zdôraznilo, že v prípadoch, keď sa konanie preruší alebo úplne zastaví v dôsledku dvojstupňovej kontroly väzenských podmienok podľa rozsudkov v spojených veciach *Aranyosi* a *Căldăraru*, mali by sa príslušné orgány členských štátov usilovať predchádzať beztretnosti.

Treba tiež zdôrazniť, že v súlade s príslušnou judikatúrou SDEÚ nemá vykonávajúci štát možnosť priznať vyžiadanej osobe rozsiahlejšie základné práva, ako sú stanovené v práve EÚ.

ODPORÚČANIA

- *Ked' členské štáty konajú ako štát vykonávajúci európsky zatykač, mali by zaistiť, že ich sudcovia a prokurátori, ktorí sa zúčastňujú na konaniach o európskom zatykači, prevezmú iniciatívu a zhodnotia väzenské podmienky vo vydávajúcom členskom štáte v súlade s príslušnou judikatúrou SDEÚ v relevantných prípadoch a nielen vtedy, keď o to požiada vyžiadaná osoba (alebo jej obhajca), a to bez ohľadu na jej súhlas.*
- *Ked' členské štáty konajú v konaní o európskom zatykači ako vykonávajúci štát, mali by pri posudzovaní väzenských podmienok, ktoré by mohli predstavovať riziko neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania, zohľadniť judikatúru SDEÚ v súlade s normami EŠLP, aby sa predišlo odmietnutiu odovzdania z dôvodu prísnejších vnútroštátnych noriem.*

3.5 Otázky súvisiace s prekladom

Niektoré členské štáty akceptujú len európske zatykače, ktoré sú vyhotovené v ich úradnom jazyku. Z praxe je však zrejmé, že niekedy je náročné predložiť európsky zatykač preložený do niektorého jazyka vykonávajúceho štátu počas predbežnej väzby, najmä v členských štátoch, ktoré majú stanovené krátke lehoty, keďže môže byť náročné nájsť prekladateľa v takejto krátkej lehote. Ak vydávajúci štát nepredloží preklad v stanovenej lehote, môže to viesť k zastaveniu konania o európskom zatykači a prepusteniu vyžiadanej osoby, pokiaľ súd nerozhodne zabezpečení prekladu európskeho zatykača na vlastné náklady.

Podľa článku 8 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV ktorýkoľvek členský štát môže vo vyhlásení uloženom na Generálnom sekretariáte Rady uviesť, že bude akceptovať preklad do jedného alebo viacerých iných úradných jazykov inštitúcií Európskej únie. Niektoré členské štáty toto ustanovenie uplatňujú a akceptujú európske zatykače aj v iných jazykoch ako vo svojom úradnom jazyku. Toto je nový prístup, ktorý sa uplatňuje aj pri najnovších nástrojoch trestného práva EÚ, ako napríklad pri smernici o EVP alebo nariadení o príkazoch na zaistenie a na konfiškáciu, keď sa členské štáty nabádajú, aby akceptovali písomnosti vo viac ako jednom jazyku.

Niektoré členské štáty uviedli, že keď konajú ako vykonávajúce štáty, akceptujú preklad európskeho zatykača do iného jazyka ako svojho úradného jazyka v naliehavých prípadoch alebo pod podmienkou vzájomnosti. V druhom uvedenom prípade je možné, že vykonávajúcí členský štát uzná európsky zatykač v ktoromkoľvek úradnom jazyku ktoréhokoľvek vydávajúceho štátu, ktorý uznáva európske zatykače v úradnom jazyku uvedeného vykonávajúceho členského štátu. Niektoré hodnotiace tímy považovali takúto možnosť za najlepši postup.

Flexibilita jazykového režimu a ochota týchto členských štátov akceptovať európske zatykače v inom ako vlastnom jazyku sa považuje za osvedčený postup, ktorý je vhodné rozšíriť medzi členskými štátmi, pretože zahŕňa veľkú výhodu, a to urýchlenie konania o európskom zatykači.

Niektoré členské štáty, keď konajú ako vydávajúce štáty, prekladajú odosielané európske zatykače do angličtiny pred ich vložením do SIS. To sa tiež označilo za osvedčený postup, pretože to umožňuje, aby bola vždy dostupná verzia, ktorá je vo všeobecnosti zrozumiteľná vo všetkých členských štátoch, a to bez ohľadu na to, či je potrebný jej preklad do jazyka, ktorý akceptuje vykonávajúci členský štát.

Niekoľko odborníkov z praxe z členských štátov vyhlásilo, že hoci úradným jazykom pri súdnych pojednávaniach je štátny jazyk, uprednostňujú zasielanie európskych zatykačov v angličtine, pretože preklady do úradného jazyka vykonávajúceho členského štátu sú niekedy nízkej kvality. Napriek tomu sa európsky zatykač musí preložiť do jazyka, v ktorom sa povedie trestné konanie, a to pred tým, ako sa vec predloží súdu.

Pri výmene informácií niektoré členské štáty zasielajú žiadosti o ďalšie informácie o európskych zatykačoch alebo na ne odpovedajú vo vlastnom jazyku. V takýchto prípadoch je potrebné žiadosť o ďalšie informácie preložiť, čo môže viesť k prieťahom v konaní o európskom zatykači.

Niektoré členské štáty poukázali na to, že problémy môžu vzniknúť, keď sa žiada o ďalšie informácie, pretože určité členské štáty zriedka používajú bežne zrozumiteľné jazyky. Niektoré členské štáty nekontaktujú orgány iných členských štátov priamo, ale prostredníctvom svojich ústredných orgánov, pretože sa cítia nesvoje pri používaní niektorých jazykov. Ďalšie členské štáty uviedli, že komunikácia medzi vydávajúcimi a vykonávajúcimi orgánmi sa môže uskutočniť aj v inom jazyku ako úradnom jazyku daných štátov, pričom najčastejšie sa v takých prípadoch používa angličtina.

ODPORÚČANIE

- ***Členské štáty sa nabádajú, aby vtedy, keď konajú ako vykonávajúce štáty, zvážili flexibilný prístup k jazykovým požiadavkám a viac využívali článok 8 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV v záujme akceptovania európskych zatykačov v iných jazykoch ako svojom úradnom jazyku.***

3.6 Lehoty

Vykonávajúce orgány členských štátov spravidla dodržiavajú lehoty stanovené v článku 17 uvedeného rámcového rozhodnutia, ak dodatočné informácie nie sú potrebné alebo ak sa zašlú včas.

Ak príslušné vykonávajúce orgány potrebujú dodatočné informácie, aby mohli rozhodnúť o odovzdaní, vykonávajúci justičný orgán požiada o chýbajúce informácie podľa článku 15 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV. Na ich doručenie sa spravidla stanoví lehota, pričom sa zohľadní potreba dodržať lehoty stanovené v článku 17 uvedeného rámcového rozhodnutia.

Napriek tomu vybavovanie európskych zatykačov v niektorých členských štátoch trvá dlho v dôsledku procesu skúmania informácií týkajúcich sa európskeho zatykača alebo je v prípade nedostatočných dodatočných informácií alebo nezaslania správnych odpovedí na pôvodnú žiadosť potrebné zasielať vydávajúcim orgánom upomienky. Ďalšie dôvody prípadných prieťahov sú spojené s rozsudkami vydanými v neprítomnosti, najmä pre nedostatok potrebných a správnych informácií alebo pre žiadosti o informácie, a s prípadmi, keď sa Súdnemu dvoru Európskej únie kladú prejudiciálne otázky.

Ak sa v takýchto prípadoch nedodrží lehota na predloženie dodatočných informácií, sa často prekročia lehoty stanovené v článku 17 ods. 3 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV. V niektorých správach sa konštatovalo, že nedodržanie lehoty alebo neposkytnutie požadovaných informácií môže viesť k prepusteniu vyžiadanej osoby alebo dokonca viesť k úplnému odmietnutiu vykonania európskeho zatykača zo strany justičného orgánu.

V mnohých prípadoch vykonávajúci členský štát poskytol informácie o dôvodoch omeškania. Viaceré členské štáty uviedli, že keď konajú ako vykonávajúce orgány a ani po viacerých upomienkach nedostanú odpoveď, kontaktujú príslušné kontaktné miesto EJS a v naliehavejších alebo zložitejších prípadoch svojich národných členov v Eurojuste, aby im pomohli dostať požadované informácie.

Ako sa uvádza v niektorých správach, informácie o priesťahoch a očakávanom čase potrebnom na prijatie rozhodnutia o vykonaní európskeho zatykača sa vydávajúcemu štátu poskytuje spontánne len zriedkavo. Tím expertov sa však domnieval, že táto prax nie je úplne v súlade s rámcovým rozhodnutím 2002/584/SVV, pretože v článku 17 ods. 4 sa uvádza, že ak sa európsky zatykač nemôže vykonať v lehotách stanovených v odseku 2 alebo 3, vykonávajúci justičný orgán to bezodkladne oznámi vydávajúcemu justičnému orgánu, pričom uvedie dôvody priesťahu.

V niektorých správach sa podčiarkol význam rovnováhy medzi potrebou rýchleho vykonania európskeho zatykača a dôsledného posúdenia zo strany vykonávajúcich orgánov na jednej strane a na druhej strane potrebou ponechať vydávajúcemu orgánu dostatočný čas na odpoveď na žiadosť, a to aj v prípade prípadného konania o opravnom prostriedku.

Ako sa konštatovalo v jednej hodnotiace správe, konania o európskom zatykači by sa mohli zlepšiť, ak by sa zjednotila spolupráca medzi členskými štátmi, pokiaľ ide o poskytovanie dodatočných informácií relevantných pre rozhodnutie, čo by mohlo urýchliť rozhodovací proces a uľahčiť dodržiavanie lehôt stanovených v článku 17 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV.

V niektorých správach sa poukázalo na to, že hoci sa v rozsudkoch vo veciach *Tupikas*, *Zdziaszek* a *Ardic* poskytli užitočné usmernenia na určenie rozsahu pôsobnosti článku 4a rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV, zvýšila sa nimi potreba doplňujúcich informácií, ktoré sa konkrétne nepožadovali vo formulári európskeho zatykača, čo bezpochyby viedlo k nárastu počtu žiadostí o dodatočné informácie a nedodržaniu lehôt stanovených v článku 17 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV.

V prípade nedodržania lehôt stanovených v článku 17 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV informujú Eurojust o nedodržaní lehôt a dôvodoch omeškania len niektoré členské štáty. Tiež je potrebné zdôrazniť, že v prípade opakovaného nedodržania existuje podľa článku 17 ods. 7 ďalšia povinnosť: členský štát, ktorý opakovane spôsobuje priesťahy na strane iného členského štátu pri vykonávaní európskych zatykačov, informuje radu s cieľom zhodnotiť vykonávanie tohto rámcového rozhodnutia na úrovni členského štátu.

ODPORÚČANIA

- *Členské štáty ako vydávajúce štáty aj ako vykonávajúce štáty by pri svojom rozhodovacom procese a príslušných konaniach mali vynaložiť maximálne úsilie a napriek komplexnosti postupov zabezpečili dodržiavanie lehôt stanovených v rámcovom rozhodnutí 2002/584/SVV. Na tento účel sa členským štátom konajúcim ako vydávajúce štáty odporúča, aby poskytovali vyžiadané informácie včas, aby sa predchádzalo zbytočným prieťahom.*
- *Odporúča sa, aby členské štáty, ktoré konajú ako vykonávajúce členské štáty podľa rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV, informovali vydávajúci justičný orgán a Eurojust o tom, že žiadosť nemožno v danej lehote vykonať.*

4. RÁMCOVÉ ROZHODNUTIE 2008/909/SVV

4.1. Dôvody odmietnutia

Vo viacerých členských štátoch sa všetky alebo niektoré dôvody odmietnutia uznania a výkonu stanovené v článku 9 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV ako nepovinné v rozpore s ním transponovali ako povinné. Rovnaké obavy, ako boli vyjadrené v prípade rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV, sa týkajú aj rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV.

Najčastejším dôvodom neuznania alebo nevykonania rozsudkov iných členských štátov podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV bol vo väčšine členských štátov nedostatok obojstrannej trestnosti, rozsudok vydaný v neprítomnosti a dĺžka trestu, ktorý sa má ešte vykonať, kratšia ako šesť mesiacov. Ďalšími často uplatňovanými dôvodmi odmietnutia sú tieto: orgán štátu pôvodu riadne nevyplnil osvedčenie, odsúdená osoba nie je štátnym príslušníkom vykonávajúceho štátu, v dôsledku chýbajúcej väzby na vykonávajúci štát sa nepreukázalo uľahčenie sociálnej nápravy, výkon rozsudku je premlčaný. Iné dôvody odmietnutia uznania alebo výkonu sa uplatňujú zriedkavo.

4.2 Otázky súvisiace s väzenskými podmienkami

Podobne ako v konaniach o európskom zatykači viaceré členské štáty pri vydávaní osvedčenia na účely odovzdania väzňa do iného členského štátu podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV zohľadňujú základné práva v súvislosti s väzenskými podmienkami a posudzujú, či sú tieto podmienky vo vykonávaní členskom štáte uspokojivé. V tejto súvislosti sa odvolávajú na judikatúru SDEÚ (najmä rozsudok v spojených veciach *Aranyosi a Căldăraru*) ako usmernenie pre výklad, hoci sa uvedená judikatúra netýkala rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV.

Z hodnotení však vyplýva, že v praxi sú prípady, v ktorých sa postup odovzdania podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV nedokončil alebo nezačal z dôvodu neuspokojivých väzenských podmienok vo vykonávajúcom štáte, zriedkavé.

4.3 Posúdenie sociálnej nápravy

Podľa odôvodnenia 9 a článku 4 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV je potrebné, aby sa príslušný orgán štátu pôvodu presvedčil, že výkon trestu vykonávacím štátom posлuži účelu uľahčenia sociálnej nápravy odsúdenej osoby a jej úspešnému zaradeniu do spoločnosti. Toto posúdenie je kľúčovým aspektom v kontexte konania podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV, pretože umožňuje dosiahnutie výchovných a preventívnych cieľov trestu vo vyššej miere.

Preto – ako sa uvádza v niektorých hodnotiacich správach – by orgány štátu pôvodu pri rozhodovaní o tom, či požiadať o odovzdanie výkonu trestu do iného štátu, a vykonávajúce orgány pri rozhodovaní o tom, či akceptovať takéto odovzdanie, mali prisudzovať dostatočnú váhu záujmu odsúdenej osoby na sociálnej náprave. Musí však existovať rovnováha medzi týmto záujmom na sociálnej náprave a záujmom justičného systému na účinnom výkone trestu v jednom členskom štáte.

Niekoľko členských štátov tiež zdôraznilo význam práv obetí pri uplatňovaní rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV. Podľa tohto názoru je potrebné venovať pozornosť aj zabezpečeniu toho, aby poškodení boli skutočne odškodnení, keď sa dotknutá osoba odovzdá do iného členského štátu, pretože v praxi sa stávalo, že takéto vyplácanie náhrady škody ustane, keď je odsúdená osoba vo výkone trestu v inom členskom štáte.

V rámcovom rozhodnutí 2008/909/SVV sa pojem „sociálna náprava“ nevymedzuje. V niektorých členských štátoch boli vydané usmernenia o konkrétnych kritériách pre posudzovanie vyhliadok na sociálnu nápravu pred vydaním osvedčenia, pričom v iných členských štátoch je na sudcovi, aby v každom jednotlivom prípade posúdil, či sa odovzdaním uľahčí sociálna náprava.

Podľa Príručky o odovzdávaní odsúdených osôb a trestoch odňatia slobody v Európskej únii (2019/C 403/02) sa posúdenie uľahčenej sociálnej rehabilitácie nesmie týkať iba jednoduchého konštatovania geografických väzieb, ale sa musí zakladať na dôkladnom vyhodnotení jednotlivých prípadov.

V rámci deviateho kola vzájomných hodnotení sa preukázalo, že väčšina orgánov členských štátov starostlivo posudzuje vyhliadky odsúdenej osoby na sociálnu rehabilitáciu v prípade odovzdania do iného členského štátu na výkon trestu, pričom do určitej miery používajú podobné kritériá, aj keď celé spektrum ukazovateľov sa môže líšiť. Hoci je pravdepodobné, že odovzdanie do členského štátu pôvodu môže uľahčiť sociálnu nápravu, na zaistenie toho, že sa tak naozaj stane, môže byť potrebné celkové posúdenie jednotlivých prípadov.

Týka sa to viacerých faktorov a okolností pomerov konkrétnej osoby, na základe ktorých možno dospieť k primerane opodstatnenému záveru, či je odovzdanie vhodné vzhľadom na kritérium sociálnej nápravy. Vo väčšine členských štátov sa osobitne posudzuje sociálne prostredie odsúdenej osoby, ktorá môže byť odovzdaná do vykonávajúceho štátu, a to sociálne, hospodárske, kultúrne, jazykové, rodinné a iné väzby tejto osoby k tomuto štátu.

Medzi ďalšie kritériá posudzovania faktorov, ktoré môžu mať kladný vplyv na sociálnu nápravu, môžu patriť: trvanie, povaha a podmienky pobytu danej osoby, jej finančné pomery, jazyky, ktoré ovláda, či má zamestnanie vo vykonávajúcim členskom štáte, a dostupnosť bývania.

V niekoľkých členských štátoch uvádzajú príslušné orgány iné kritériá, napríklad miesto, kde sa nachádza centrum životne dôležitých záujmov, zdravotné aspekty, dĺžka zostávajúcej časti trestu určenej na výkon a možnosť skoršieho prepustenia z výkonu trestu atď. Podstatnú váhu pri konečnom rozhodnutí o odovzdaní na výkon trestu má aj názor odsúdenej osoby.

Informácie, ktoré obsahuje vnútroštátny spis alebo osvedčenie nemusia byť postačujúce na posúdenie, či by výkon trestu slúžil na účely uľahčenia sociálnej nápravy a úspešného zaradenia odsúdenej osoby do spoločnosti, a preto môžu byť potrebné ďalšie informácie, najmä na posúdenie väzieb danej osoby k členskému štátu, do ktorého má byť odovzdaná.

Na tento účel sa v článku 4 ods. 3 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV stanovuje možnosť štátu pôvodu poradiť sa pred zaslaním osvedčenia a rozsudku s príslušným vykonávajúcim štátom. Členské štáty však túto možnosť nevyužívajú v rovnakej miere a len niektoré tak robia pravidelne. Iné členské štáty sa radia s vykonávajúcim štátom len vo veľmi špecifických prípadoch, napríklad ak je potrebná predchádzajúca porada alebo predchádzajúci súhlas.

Hoci takáto porada nie je s výnimkou prípadov uvedených v článku 4 ods. 1 písm. c) rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV povinná, niektoré tímy expertov vyjadrili názor, že predchádzajúca porada s vykonávajúcim členským štátom je pre členský štát pôvodu užitočná na získanie všetkých relevantných informácií, aby mohol rozhodnúť, či vydať osvedčenie podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV. Navyše to uľahčuje plynulú spoluprácu s vykonávajúcim členským štátom počas ďalších krokov postupu, nielen pokiaľ ide o posúdenie možnosti sociálnej nápravy, ale aj v súvislosti s ďalšími otázkami týkajúcimi sa odovzdania.

Orgány vykonávajúcich štátov môžu na základe článku 4 ods. 4 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV vydať a zaslať orgánom štátu pôvodu odôvodnené stanoviská, podľa ktorých by výkon trestu vo vykonávajúcom štáte neslúžil sociálnej náprave ani úspešnému zaradeniu odsúdenej osoby do spoločnosti. Z deviateho kola vzájomných hodnotení však vyplýva, že takéto stanoviská sa nevydávajú veľmi často. Malo by sa tiež poukázať na to, že takéto stanovisko nie je pre orgán štátu pôvodu záväzné a nie vždy vedie k späťvzatiu osvedčenia.

ODPORÚČANIA

- *Všetky členské štáty sa nabádajú, aby v postavení štátu pôvodu zaistili, že ich príslušné orgány čo najlepšie využijú príležitosť, ktorú ponúka článok 4 ods. 3 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV, a poradili sa s vykonávajúcim členským štátom s cieľom získať relevantné informácie o konkrétnych vyhliadkach odsúdenej osoby, ktorá môže byť odovzdaná podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV, na sociálnu nápravu.*

4.4. Informovanie, stanovisko a súhlas odsúdenej osoby

Konanie o zaslaní rozsudku a osvedčenia do iného členského štátu podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV môže štát pôvodu začať z úradnej moci alebo na žiadosť vykonávajúceho štátu alebo odsúdenej osoby. Niektoré členské štáty však takéto konanie nezačnú, ak o to nepožiadajú odsúdená osoba alebo vykonávajúci štát, alebo ho začnú, len ak odsúdená osoba súhlasí s odovzdaním.

V hodnotiacich správach sa poukázalo na to, že takáto prax sa nejaví v súlade s duchom rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV a že príslušné orgány štátov pôvodu by v relevantných prípadoch mali v záujme uľahčenia sociálnej nápravy zvážiť začatie týchto konaní z úradnej moci.

V jednom členskom štáte možno žiadať o uznanie a výkon trestu odňatia slobody už v čase výsluchu podozrivej osoby alebo počas prípravy výsluchu, čo tím expertov považoval za užitočné. Tím expertov vyjadril názor, že táto prax by sa mohla prevziať do ostatných členských štátov, aby podozrivá osoba mohla už v skoršom štádiu a za prítomnosti obhajcu, ktorý jej môže vysvetliť možnosti, ktoré ponúka rámcové rozhodnutie 2008/909/SVV, a za prítomnosti justičných orgánov a v prípade potreby tlmočníka lepšie zvážiť, či by bolo odovzdanie pre ňu vhodné.

4.4.1. Situácia v členskom štáte pôvodu

V hodnoteniach sa poukázalo na to, že odsúdené osoby, ktoré sú štátnymi príslušníkmi iného členského štátu ako členského štátu, v ktorom boli odsúdené, alebo majú na jeho území obvyklý pobyt, si nie sú vždy vedomé svojho práva byť odovzdané na výkon trestu do štátu svojej štátnej príslušnosti alebo svojho obvyklého pobytu, prípadne do iného členského štátu. Preto je dotknutá osoba, ktorá bola pozbavená osobnej slobody, vo väčšine členských štátov v rámci konaní súvisiacich s rámcovým rozhodnutím 2008/909/SVV informovaná o možnosti odovzdania do iného členského štátu, o postupoch, ktoré je potrebné dodržať na tento účel, a o právnych dôsledkoch takéhoto odovzdania, ako je napríklad zásada špeciality.

Vo väčšine členských štátov sa to robí písomne prostredníctvom tlačiva alebo letáku, ktoré však často nie sú dostupné vo všetkých úradných jazykoch EÚ. Ako sa uvádza vo viacerých správach, dostupnosť tlačív/letákov vo všetkých úradných jazykoch EÚ by bola vhodná, aby sa zaistilo, že dotknutá osoba relevantné informácie pochopí. V jednom členskom štáte, kde sa väzneným osobám neposkytujú písomné informácie, ale informujú sa ústne, hodnotiaci tím zdôraznil, že to nepostačuje a že všetky väznené osoby by mali byť o možnosti výkonu trestu v inom členskom štáte a o príslušnom postupe odovzdania informované písomnou formou.

Na tento účel sa tiež zdôraznilo, že vzhľadom na to, že väznené osoby spravidla nepoznajú procesné právo, je tiež vhodné zabezpečiť, aby boli takéto informácie boli formulované jasne a zrozumiteľne, čo by väzneným osobám uľahčilo pochopiť možnosti, ktoré ponúka rámcové rozhodnutie 2008/909/SVV. Jeden hodnotiaci tím navrhol, aby sa väzneným osobám vo všetkých väzniciach v EÚ distribuovalo štandardizované písomné poučenie vo všetkých jazykoch EÚ.

Podľa článku 6 ods. 3 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV sa v rámci postupu členského štátu pôvodu vyžaduje, aby sa vo všetkých prípadoch, keď sa odsúdená osoba ešte nachádza v štáte pôvodu, tejto osobe poskytla možnosť vyjadriť sa, či súhlasí s odovzdaním, aj keď sa jej súhlas nevyžaduje. Postup, akým sa odsúdenej osobe umožňuje vyjadriť stanovisko, sa v jednotlivých členských štátoch líši a stanovisko sa môže vyjadriť písomne a/alebo ústne; ak však odsúdená osoba vyjadrí ústne, spravidla sa o tom vyhotoví písomný záznam. V jednej správe sa konštatovalo, že často môže byť náročné overiť informácie, ktoré poskytla odsúdená osoba (výsluch rodinných príslušníkov, susedov, zamestnávateľa).

Stanovisko odsúdenej osoby zohráva dôležitú úlohu pri rozhodovaní, či vydať osvedčenie. Jej stanovisko spolu s ďalšími okolnosťami prípadu a právnymi požiadavkami sa spravidla náležite zohľadňuje, hoci pri rozhodovaní o odovzdaní nie je rozhodujúce.

Podľa článku 6 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV sa vyžaduje súhlas odsúdenej osoby, výnimkou sú prípady uvedené v článku 6 ods. 2, a to ak je osoba oprávnená na odovzdanie štátnym príslušníkom členského štátu, do ktorého by bola odovzdaná, ak má doň byť vyhostená alebo ak ušla alebo sa vrátila do daného štátu, kým bolo proti nej vedené trestné konanie v členskom štáte pôvodu alebo v ňom bola odsúdená. V jednom z členských štátov v prípadoch, keď odsúdená osoba požiada o začatie postupu na zaslanie osvedčenia do iného členského štátu, platí domnienka, že takýto súhlas vyplýva z takejto žiadosti. Hodnotiaci tím vyjadril názor, že takáto prax nezohľadňuje skutočnosť, že v rámcovom rozhodnutí 2008/909/SVV sa vyžaduje, aby odsúdená osoba udelila súhlas výslovne a aby bola poučená o právnych dôsledkoch takéhoto súhlasu.

V niektorých správach sa poukázalo na to, že v prípadoch, keď je odsúdená osoba vyhostená do členského štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, na základe vyhostenia alebo príkazu na vyhostenie, po prepustení z výkonu trestu, osvedčenie sa zasiela členskému štátu, ktorého je štátnym príslušníkom, bez ohľadu na to, či odsúdená osoba s odovzdaním súhlasí.

Príslušné orgány štátu pôvodu sú podľa článku 6 ods. 4 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV povinné informovať odsúdenú osobu v jazyku, ktorému rozumie, o rozhodnutí o zaslaní rozsudku spolu s osvedčením do vykonávajúceho členského štátu prostredníctvom oznámenia, ktorého tlačivo sa uvádza v prílohe II k uvedenému rámcovému rozhodnutiu. Ak sa odsúdená osoba v čase tohto rozhodnutia nachádza vo vykonávajúcom členskom štáte, uvedené tlačivo sa zašle vykonávajúcemu členskému štátu, ktorý ju o tom zodpovedajúcim spôsobom informuje.

Hoci sa v rámcovom rozhodnutí 2008/909/SVV nestanovujú opravné prostriedky proti rozhodnutiu o odovzdaní výkonu trestu, niektoré členské štáty takúto možnosť vo svojich právnych poriadkoch stanovujú.

4.4.2. Situácia vo vykonávajúcim členskom štáte

Keď sa odsúdená osoba nenachádza vo vykonávajúcim členskom štáte a nebola už vypočítaná v štáte pôvodu, vykonávajúcí štát sa často spolieha, že štát pôvodu poskytne písomné stanovisko odsúdenej osoby a na požiadanie jej súhlas s navrhovaným odovzdaním. Niekoľko vykonávajúcich členských štátov však žiada písomné stanovisko aj súhlas priamo od odsúdenej osoby.

Keď sa odsúdená osoba nachádza vo vykonávajúcim členskom štáte, všetky členské štáty majú procesné možnosti získať stanovisko odsúdenej osoby a na požiadanie jej súhlas s odovzdaním. Vo väčšine prípadov je odsúdená osoba alebo osoba, ktorá jej pomáha alebo ju zastupuje, ak ide o maloleté osoby alebo osoby podliehajúce právnej ochrane, predvolaná na súdne pojednávanie a vyjadrí svoje stanovisko a na požiadanie svoj súhlas. Pomáha jej právnik (obhajca) a v prípade potreby tlmočník. V niektorých iných členských štátoch je tento postup písomný.

Bez ohľadu na to, či členský štát koná ako štát pôvodu alebo vykonávajúcí členský štát, je povinný oznámiť dotknutej osobe všetky justičné rozhodnutia vydané príslušným orgánom, a to na tlačive oznámenia uvedeného v prílohe II k rámcovému rozhodnutiu 2008/909/SVV. Keď sa odsúdená osoba ešte nachádza v štáte pôvodu, orgány vykonávajúceho štátu jej rozhodnutie zasielajú prostredníctvom príslušného orgánu štátu pôvodu alebo priamo. Členské štáty využívajú prílohu II k rámcovému rozhodnutiu 2008/909/SVV často.

Vo viacerých správach sa uvádza, že rozhodnutie o uznaní a výkone trestu odňatia slobody vykonávajúcim členským štátom možno napadnúť opravným prostriedkom.

ODPORÚČANIA

- *Všetky členské štáty sa nabádajú, aby zaistili, že ich príslušné orgány informujú odsúdené osoby o možnosti výkonu trestu v inom členskom štáte podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV, o príslušnom postupe odovzdania a jeho právnych dôsledkoch, a to jednoduchým a zrozumiteľným spôsobom.*
- *Odporúča sa, aby všetky členské štáty zaistili, že sa osobám oprávneným na odovzdanie na výkon trestu do iného členského štátu poskytnú relevantné informácie o takomto odovzdaní v písomnej forme na tlačive alebo letáku, najlepšie dostupnom vo všetkých úradných jazykoch EÚ, aby im dotknutá osoba porozumela.*

4.5. Čiastočné uznanie a prispôsobenie trestu

Povaha a dĺžka trestov odňatia slobody sa v jednotlivých členských štátoch značne líšia. Z tohto dôvodu môže uznanie a výkon trestu odňatia slobody v inom členskom štáte podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV zahŕňať prispôsobenie alebo čiastočné uznanie trestu, ako sa stanovuje v článkoch 8 a 10 uvedeného rámcového rozhodnutia.

Z výsledkov deviateho kola hodnotení možno vyvodiť záver, že vo väčšine členských štátov nepredstavuje čiastočné uznanie alebo prispôsobenie trestu pri uplatňovaní rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV alebo zásady vzájomného uznávania zásadné výzvy ani nebráni v ich úlohe uľahčovať justičnú spoluprácu v trestných veciach v rámci EÚ. Hodnotenia však poukázali na určité otázky, ktoré sa uvádzajú nižšie, ktoré je vhodné zvážiť.

4.5.1. Prispôsobenie

Je vhodné poukázať na to, že rámcové rozhodnutie 2008/909/SVV sa zakladá na zásade vzájomného uznávania, a teda článok 8 ods. 1 uvedeného rámcového rozhodnutia v zásade stanovuje pokračovanie výkonu trestu, a to takého druhu a takej dĺžky, ako ho uložil štát pôvodu. Ako výnimku z tohto pravidla umožňuje článok 8 ods. 2 a 3 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV prispôsobenie trestu v dvoch osobitných situáciách:

- podľa článku 8 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV v prípade, že dĺžka trestu je nezlučiteľná s právnym poriadkom vykonávajúceho členského štátu, pretože prekračuje hornú hranicu trestnej sadzby stanovenú v tom čase pre podobné trestné činy v jeho vnútroštátnom právnom poriadku. Vykonávajúci členský štát môže prispôsobiť trest tak, že uloží trest zodpovedajúci hornej trestnej sadzbe stanovenej v jeho právnom poriadku;

- podľa článku 8 ods. 3 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV v prípade, že druh trestu je nezlučiteľný s právnym poriadkom vykonávajúceho členského štátu, môže príslušný vykonávajúci orgán prispôbiť trest tak, že uloží trest alebo opatrenie, ktoré v čo najväčšej miere zodpovedajú trestu uloženému v členskom štáte pôvodu. Trestnú sankciu zahŕňajúcu pozbavenie osobnej slobody nemožno nahradiť peňažným trestom.

V takýchto prípadoch orgány vykonávajúceho štátu musia posúdiť, čo predstavuje „podobný trestný čin“ uvedený v článku 8 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV, aby identifikovali, aký trestný čin je svojimi objektívnymi a subjektívnymi znakmi skutkovej podstaty podobný trestnému činu spáchanému v členskom štáte pôvodu, pre ktorý by sa teoreticky mohol uložiť trest v obdobnom prípade podľa svojho trestného práva.

V rámcovom rozhodnutí 2008/909/SVV sa pojem „podobný trestný čin“ nevymedzuje ani sa neuvádza, ktoré kogentné ustanovenia trestného práva by sa mali uplatniť pri stanovovaní trestu, a v tejto súvislosti sa odkazuje len na právny poriadok vykonávajúceho štátu. Jeden tím expertov poukázal na to, že jednotlivé členské štáty si vždy zvolili rôzne spôsoby výkladu pojmu „podobný trestný čin“. Niektoré členské štáty prispôbujú trest všeobecnej najvyššej trestnej sadzbe podľa svojho právneho poriadku, kým iné ich prispôbujú hornej trestnej sadzbe za súbor podobných trestných činov.

Vo všetkých prípadoch sa musí vykonať právna analýza na zistenie zhody medzi prvkami skutkovej podstaty trestného činu a trestnoprávna klasifikácia podľa právneho poriadku vykonávajúceho štátu.

Z hodnotenia vyplýva, že keď členské štáty konajú ako vykonávajúce členské štáty, posudzujú, čo môže predstavovať „podobný trestný čin“ podľa článku 8 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV podľa podobných kritérií, ako sú napríklad znaky skutkovej podstaty trestného činu, druh trestného činu a dĺžka trestu, skutkové okolnosti prípadu opísané v osvedčení a právna klasifikácia skutku podľa štátu pôvodu.

Napriek tomu sa javí, že pojem „podobný trestný čin“ uvedený v článku 8 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV môže spôsobovať ťažkosti, keď informácie týkajúce sa trestného činu uvedené v osvedčení [kolónka h)] nezodpovedajú rozsudku alebo opisu v osvedčení alebo keď skutkové okolnosti opísané v osvedčení sú nejasné alebo nedostatočné na rovnocennú kvalifikáciu skutkových okolností. V takýchto prípadoch môže vykonávajúci členský štát požiadať členský štát pôvodu o ďalšie informácie alebo kópiu rozsudku.

V niektorých hodnotiacich správach sa uviedlo, že predchádzajúca porada medzi orgánmi štátu pôvodu a vykonávajúceho štátu môže byť v ktoromkoľvek štádiu (uznanie rozhodnutia justičného orgánu, jeho výkon alebo jeho zaslanie na výkon do iného členského štátu) podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV užitočná v záujme predídania späťvzatiu osvedčení z dôvodu požiadaviek na prispôbenie vo vykonávajúcim členskom štáte.

V niektorých správach sa uviedlo, že prispôbovanie trestu ukladajúceho psychiatrické alebo zdravotné liečenie zahŕňajúce pozbavenie osobnej slobody, ale nie pobyt vo väzení, je často problematické v dôsledku rozdielov medzi vnútroštátnymi systémami z hľadiska príslušných orgánov, povinnej povahy psychiatrického liečenia, či trvania pozbavenia osobnej slobody.

V niektorých správach sa poukázalo na to, že môžu vzniknúť problémy v súvislosti s výpočtom dĺžky trestu, ktorý sa má ešte vykonať, a to v dôsledku možných rozdielov medzi jednotlivými právnymi systémami a metódami výpočtu. Niektoré členské štáty počítajú dĺžku pozbavenia osobnej slobody v rokoch a mesiacoch a iné v dňoch; to sťažuje presný výpočet dĺžky trestu alebo dĺžky trestu, ktorý sa má ešte vykonať. V takých prípadoch možno vyžiadať ďalšie informácie od orgánov štátu pôvodu. Napriek takýmto ťažkostiam býva odmietnutie z týchto dôvodov zriedkavé.

Okrem už uvedených ťažkostí väčšina členských štátov neuvádzala žiadne ďalšie praktické problémy v tejto oblasti. Viaceré členské štáty sa vskutku nestretli s potrebou prispôbiť trest z dôvodu nezlučiteľnosti jeho dĺžky alebo druhu so svojím právnym poriadkom, alebo to bolo potrebné len v obmedzenom počte prípadov. Väčšina členských štátov sa zriedka stretla s prípadmi späťvzatia osvedčenia v dôsledku príliš mierneho trestu.

4.5.2. Čiastočné uznanie

V článku 10 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV sa stanovuje, že ak príslušný orgán vykonávajúceho členského štátu považuje za vhodné uznať rozsudok a vykonať trest len čiastočne, môže sa pred tým, než rozhodne o odmietnutí úplného uznania rozsudku a vykonania trestu, poradiť s príslušným orgánom členského štátu pôvodu s cieľom dosiahnuť dohodu. Príslušné orgány štátu pôvodu a vykonávajúceho štátu sa môžu v jednotlivých prípadoch dohodnúť na čiastočnom uznaní a výkone trestu, ak tým nespôsobia sprísnenie trestu.

Ak sa nedosiahne konsenzus o riešení, s ktorým by súhlasil orgán štátu pôvodu, môže tento orgán rozhodnúť o späťvzatí osvedčenia, ak sa domnieva, že by sa trest nevykonával riadne.

Z deviateho kola hodnotení vyplýva, že vo väčšine členských štátov sa čiastočné uznanie nevyskytuje často. Len niektoré členské štáty uviedli prípady, keď sa rozsudky vydané členským štátom pôvodu uznali čiastočne. Napriek chýbajúcim praktickým skúsenostiam s touto otázkou sa zdá, že odborníci z praxe vedia, ako treba postupovať podľa článku 10 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV vrátane prípadnej porady s príslušnými orgánmi členského štátu pôvodu a potreby dohodnúť sa s ním o podmienkach čiastočného uznania a výkonu, pokiaľ sa tým nesprísni uložený trest.

Vnútroštátne právne akty ani iné formálne akty spravidla nestanovujú konkrétne kritériá pre rozhodovanie o tom, či uznať rozsudok a vykonať trest len čiastočne, najmä ako posúdiť, či je to možné, čo treba na tento účel zohľadniť alebo v akých prípadoch by justičné orgány mali alebo nemali vziať osvedčenie späť. Takéto posúdenie sa ponecháva najmä na voľné uváženie príslušného orgánu.

Čiastočné uznanie rozsudkov sa často používa v prípadoch, keď bola osoba odsúdená za viacero súbežných trestných činov, o skutku sa rozhodlo samostatne a podmienky na uznanie sú splnené len v prípade niektorých trestných činov, pričom jeden alebo viaceré z nich nie sú vo vykonávajúcom štáte trestné. Môže to byť najmä prípad trestných činov (napríklad finančných, drogových, dopravných deliktov a pod.), ktoré v niektorých členských štátoch patria do pôsobnosti správnych orgánov.

Na účely posúdenia, či je čiastočné uznanie vo vykonávajúcom štáte prijateľné alebo či sa má osvedčenie vziať späť, je dôležité, aby štát pôvodu zistil mieru zníženia trestu po čiastočnom uznaní. Ako sa zdôraznilo v niektorých správach, môže čiastočné uznanie v zriedkavých prípadoch viesť k späťvzatiu osvedčenia, ak sa zníženie považuje za podstatné.

Niekoľko členských štátov poukázalo na určité ťažkosti vyplývajúce z rozdielov medzi právnymi systémami. Poukazovali najmä na nezlučiteľnosť niektorých opatrení s právom vykonávajúceho štátu, na rozdielne kritériá a metódy, ktoré jednotlivé členské štáty používajú pri stanovovaní výšky konečného trestu a zásady súhrnnosti uložených trestov. To môže nastať, keď sa jeden zo základných trestov týka správania, ktoré vo vykonávajúcom štáte nie je trestné, a následne môže byť náročné určiť, aká časť trestu bola uložená za ten konkrétny skutok, a preto môžu byť potrebné podrobnejšie informácie o stanovení výsledného trestu za viaceré trestné činy.

Väčšina členských štátov sa nestretla so zásadnými ťažkosťami pri poradnom procese podľa článku 10 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV; štát pôvodu a vykonávajúci štát často dosiahnu dohodu o čiastočnom uznaní rozsudku a výkone trestu. Ak však pri tomto procese vzniknú ťažkosti, možno ich vyriešiť za pomoci Eurojustu alebo kontaktných miest EJS ako sprostredkovateľov.

ODPORÚČANIA

- *Členské štáty sa nabádajú, aby v prípadoch, keď konajú ako štáty pôvodu alebo vykonávajúce štáty a nie je možné v plnej miere uznať rozsudok podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV, zaistili, že ich príslušné orgány uskutočnia porady na základe článku 10 ods. 1 uvedeného rámcového rozhodnutia s cieľom dosiahnuť dohodu o možnosti čiastočného uznania rozsudku a výkonu trestu, pretože to uľahčuje vzájomné uznávanie.*
- *Členské štáty sa nabádajú, zaistili, že ich príslušné orgány, ktoré konajú ako orgány štátu pôvodu, v konaniach podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV, pri vyplňaní kolónky h) osvedčenia čo najúplnejšie a najpodrobnejšie opísali skutkové okolnosti, aby v relevantných prípadoch doplnili informácie uvedené v rozsudku, s cieľom predísť ťažkostiam, s ktorými sa môžu orgány vykonávajúceho štátu stretnúť pri posudzovaní trestného činu.*

4.6. Otázky súvisiace s prekladom

Podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV písomnosťami, ktoré sa majú zaslať vykonávajúcemu členskému štátu na účely uznania rozsudku a výkonu trestu, sú: kópia osvedčenia, kópia rozsudku, preklad osvedčenia do úradného jazyka(-ov) vykonávajúceho členského štátu alebo v relevantných prípadoch do úradného jazyka Únie, ktorý daný členský štát akceptuje.

Podľa článku 23 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV sa v zásade preklad rozsudku nevyžaduje; právne predpisy viacerých členských štátov preto nevyžadujú preklad rozsudkov.

Podľa odseku 3 uvedeného článku len členské štáty, ktoré do úschovy Generálneho sekretariátu Rady uložili príslušné vyhlásenie, môžu ako vykonávajúce štáty v prípade, že zistia, že obsah osvedčenia nie je dostatočný na to, aby rozhodli o uznaní a výkone trestu, žiadať, aby sa k rozsudku alebo jeho podstatným častiam priložil preklad do ich úradného jazyka. Členské štáty, ktoré takéto vyhlásenie neurobili, môžu v prípadoch, keď je takýto preklad potrebný (napr. v prípade zložitejších rozsudkov), takýto preklad zabezpečiť bez toho, aby on žiadali členský štát pôvodu.

V takýchto prípadoch, hoci sa preklad rozsudku nežiada od štátu pôvodu, vyplýva požiadavka používať v súdnom konaní úradný jazyk z predpisov trestného práva procesného niektorých členských štátov. V praxi preto príslušné orgány niektorých členských štátov považujú preklad rozsudku za potrebný a často ho žiadajú, resp. ak ho nedostanú od členského štátu pôvodu, často zabezpečujú jeho preklad na vlastné náklady.

Úplný preklad rozsudku sa môže niekedy považovať za potrebný v prípadoch, keď sa obsah osvedčenia javí ako nedostatočný na účely rozhodnutia o výkone trestu a vyžaduje sa podrobnejšie posúdenie prípadných dôvodov odmietnutia alebo prípadnej potreby prispôsobenia. Okrem toho niektoré členské štáty tiež požadujú preklad všetkých podporných písomností.

V takýchto prípadoch sa môžu uskutočniť porady medzi príslušnými orgánmi daných dvoch členských štátov, ktoré môžu viesť ku kompromisu zohľadňujúcemu rozdiely v právnych predpisoch druhého členského štátu. Od členského štátu pôvodu sa môže vyžiadať len preklad relevantných častí rozsudku (napr. posúdenie skutkov, úvahy súdu pri rozhodovaní o druhu a dĺžke trestu), alebo predloženie zhrnutia rozsudku namiesto jeho úplného znenia, keďže preklady celých rozsudkov sú spravidla nákladné a časovo náročné. Takéto riešenia pomáhajú šetriť čas a predchádzať zbytočnému vynakladaniu zdrojov.

Je zrejmé, že v prípade žiadostí o preklad odsudzujúceho rozhodnutia a v relevantných prípadoch príslušných podporných písomností niektoré členské štáty často nedodržia stanovené lehoty, čo vedie k odkladu rozhodnutia o uznaní a výkone rozsudku.

Niektoré vykonávajúce členské štáty spravidla nevyžadujú preklad rozsudku a ďalších písomností do svojho jazyka a/alebo ich akceptujú v angličtine, čo tímy expertov považovali za osvedčený postup.

Niektoré členské štáty pôvodu spravidla odosielajú vykonávajúcemu členskému štátu rozsudok a osvedčenie preložené do niektorého jazyka, ktorý daný členský štát akceptuje, hoci sa to nevyžaduje, a nezávisle od konkrétnej žiadosti, čo je tiež dobrý spôsob, ako uľahčiť a urýchliť konanie.

V niektorých prípadoch, keď doručené osvedčenie nie je preložené alebo sa neposkytol žiaden preklad rozhodnutia alebo jeho podstatných častí a obsah týchto písomností nepostačuje na prijatie rozhodnutia, môžu príslušné orgány vykonávajúceho štátu odmietnuť uznať rozsudok druhého členského štátu, ktorým sa ukladá trest odňatia slobody, a konanie sa zastaví.

ODPORÚČANIA

- *Členské štáty by vtedy, keď konajú ako vykonávajúce štáty podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV, mali zaistiť, že ich príslušné orgány obmedzia žiadosti o preklad celého rozsudku na prípady, keď sa domnievajú, že obsah osvedčenia nepostačuje na rozhodnutie o výkone trestu, a v relevantných prípadoch po porade s príslušnými orgánmi štátov pôvodu na účely posúdenia, či postačí len preklad podstatných častí rozsudku podľa článku 23 ods. 3 uvedeného rámcového rozhodnutia.*

4.7. Lehoty

Viacere členské štáty sa ako vykonávajúce štáty stretávajú s ťažkosťami s dodržiavaním 90-dňovej lehoty stanovenej v článku 12 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV pri rozhodovaní o uznaní rozsudku a výkone trestu.

Z deviateho kola vzájomných hodnotení je zrejmé, že výzvy v súvislosti so včasnými odpoveďami od príslušných orgánov vykonávajúcich štátov vznikajú najmä vtedy, keď v osvedčení chýbajú informácie, je potrebné objasniť niektoré aspekty (najmä týkajúce sa uloženého trestu, chýbajúcich písomností, neúplných identifikačných údajov odsúdenej osoby atď.) alebo je potrebný preklad písomnosti. Tieto problémy často vedú k priet'ahom a môžu viesť k nedodržaniu lehoty podľa článku 12 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV.

To môže byť osobitne relevantné v prípadoch, keď sa osvedčenie týka viacerých rozsudkov alebo keď sa rozsudok týka viacerých trestných činov, keďže v dôsledku zapojenia viacerých orgánov trvá konanie dlhšie a možno podať viacero samostatných opravných prostriedkov. V niektorých členských štátoch to nepredstavuje osobitný problém, pretože tam platia krátke lehoty na podanie opravného prostriedku. Ťažkosti s dodržiavaním lehôt vznikajú aj vtedy, keď je potrebné prispôbiť trest.

Keď nemožno lehotu stanovenú v článku 12 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV dodržať, vykonávajúce členské štáty by mali bezodkladne informovať štát pôvodu o dôvodoch nedodržania stanovenej lehoty a o odhadovanom čase potrebnom na prijatie konečného rozhodnutia, ale v praxi to tak nerobia všetky členské štáty.

Z výsledkov deviateho kola vzájomných hodnotení vyplýva, že v niektorých prípadoch to viedlo k späťvzatiu osvedčenia z dôvodu očakávaného skorého (podmienečného) prepustenia odsúdenej osoby alebo z dôvodu, že odsúdená osoba už bola prepustená.

ODPORÚČANIA

- *Členské štáty sa ako štáty pôvodu aj ako vykonávajúce štáty vyzývajú, aby pri svojom rozhodovanom procese vynaložili maximálne úsilie a napriek komplexnosti postupov zabezpečili dodržiavanie lehôt stanovených v rámcovom rozhodnutí 2008/909/SVV. Na tento účel sa členským štátom konajúcim ako štáty pôvodu odporúča, aby poskytovali vyžiadané informácie včas, aby sa predchádzalo zbytočným prieťahom.*
- *Odporúča sa, aby členské štáty konajúce ako vykonávajúce štáty informovali justičný orgán štátu pôvodu, keď žiadosť nemožno vykonať v lehote stanovenej v rámcovom rozhodnutí 2008/909/SVV, a uviedli dôvody omeškania a odhadovaný čas potrebný na prijatie konečného rozhodnutia.*

5. PREPOJENIA MEDZI RÁMCOVÝMI ROZHODNUTIAMÍ 2002/584/SVV A 2008/909/SVV

Funkčný vzťah a komplementárnosť medzi článkom 4 ods. 6 a článkom 5 ods. 3 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV na jednej strane a rámcovým rozhodnutím 2008/909/SVV na strane druhej sú pomerne komplexné na koordináciu, najmä v členských štátoch, v ktorých sú pre tieto akty príslušné rôzne orgány, čo platí vo väčšine členských štátov. Vo väčšine členských štátov neexistuje osobitné memorandum o porozumení medzi takýmito orgánmi; experti niektorým členským štátom odporúčali, aby vypracovali usmernenia, v ktorých by sa určilo, ako by táto spolupráca mala byť organizovaná.

Len v niektorých členských štátoch v prípadoch, keď sa uplatňuje článok 4 ods. 6 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV, rozhodujú tie isté orgány o uznaní rozsudku v tom istom konaní.

V prípadoch, keď sa výkon európskeho zatykača odmietne podľa článku 4 ods. 6 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV alebo podmieni podľa článku 5 ods. 3 uvedeného rámcového rozhodnutia, rozhodnutie o tom, či ponechať európsky zatykač alebo vydať osvedčenie podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV, nemusí byť ľahké.

Len málo členských štátov vydalo usmernenia alebo brožúry, v ktorých odborníkom v praxi vysvetľuje, za akých podmienok by sa mal rozsudok vykonať prostredníctvom odovzdania dotknutej osoby alebo prostredníctvom uznania rozsudku, čo experti považovali za najlepší postup.

Vo väčšine členských štátov nie sú v právnych predpisoch alebo správnych usmerneniach stanovené žiadne konkrétne kritériá na posúdenie, či by sa mal vydať európsky zatykač alebo osvedčenie na základe rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV, hoci v niektorých prípadoch sú takéto kritéria dobre identifikované. Odborníci z praxe o tom rozhodujú podľa okolností jednotlivých prípadov. Ak však miesto pobytu odsúdenej osoby nie je známe, spravidla sa vydá európsky zatykač.

Medzi kritériami, podľa ktorých sa zvolí vhodný nástroj vzájomného uznávania, uviedli niektoré členské štáty možnosť skutočného výkonu trestu, občianstvo a miesto pobytu odsúdenej osoby, väzby danej osoby na vykonávajúci štát a možnosti sociálnej nápravy a integrácie, ako aj potrebu predchádzať beztrestnosti.

Vzhľadom na zložitosť rozhodnutia odmietnuť odovzdanie na základe článku 4 ods. 6 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV niektoré tímy expertov podčiarkli, že je potrebné, aby orgány štátu pôvodu dôsledne a starostlivo zvážili, či vydať európsky zatykač alebo osvedčenie podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV, aby sa dosiahla vyváženosť medzi potrebou výkonu trestu a potrebou sociálnej nápravy odsúdenej osoby, a aby sa jednotlivým kritériám priznala náležitá váha. V niektorých správach sa zdôraznilo, že komunikácia a porady s príslušnými orgánmi iných členských štátov môžu byť užitočné na identifikáciu nástroja, ktorý sa má použiť. Na uľahčenie týchto porád možno tiež zvážiť zapojenie Eurojustu alebo kontaktných miest EJS. V jednej hodnotiacej správe sa za osvedčený postup označili dvojstranné stretnutia s príslušnými orgánmi druhého členského štátu s cieľom dospieť k dohode o potenciálnej premene konania o európskom zatykači na konanie o uznaní rozsudku podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV.

Niektoré členské štáty odmietajú odovzdanie podľa článku 4 bodu 6 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV pred tým, ako sa rozhodnutie o vzájomnom uznaní rozsudku alebo rozhodnutia, ktorým sa ukladá trest, stane konečným, a bez toho, aby bolo v čase odmietnutia odovzdania zaručené vykonanie trestu. Hodnotiace tímy sa domnievali, že táto prax by sa mala zmeniť vzhľadom na článok 25 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV, ako ho vykladá SDEÚ.

V prípadoch uvedených v článku 4 bode 6 a článku 5 bode 3 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV neexistuje medzi členskými štátmi spoločná prax v tom, či sa vydáva alebo vyžaduje osvedčenie podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV.

Niektoré členské štáty vskutku na základe článku 4 bode 6 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV vždy vyžadujú vydanie osvedčenia podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV s cieľom určiť právny základ výkonu rozsudku iného členského štátu. Niektorí odborníci z praxe vyjadrili názor, že osvedčenie podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV poskytuje väčšie záruky ako „priamy“ výkon bez osvedčenia, hoci takáto prax môže viesť k neskoršiemu výkonu rozsudku.

V jednej správe sa tiež poukázalo na to, že osvedčenie obsahuje veľmi hodnotné informácie, ktoré by neskôr mohlo byť potrebné žiadať od orgánu, ktorý vydal odsudzujúci rozsudok, na účely ďalšieho konania, ako je napr. dĺžka väzby, či bola dotknutá osoba počas konania vo väzbe, právne ustanovenia, či odsudzujúci štát vyžaduje poskytnutie informácií o podmienenečnom prepustení atď. Pripomína sa, že v súčasnosti prebieha na SDEÚ konanie týkajúce sa tejto otázky (C-179/22).

Iné členské štáty po odmietnutí odovzdania priamo vykonajú rozsudok členského štátu pôvodu na základe informácií uvedených v európskom zatykači, najmä v prípadoch, keď je vyžiadaná osoba štátnym príslušníkom vykonávajúceho členského štátu alebo sa v ňom oprávnene zdržiava. V takýchto prípadoch sa uznanie a výkon rozsudku považujú za automaticky vyplývajúce z odmietnutia odovzdania.

Napriek tomu, že sa tým z čisto praktického hľadiska zaistuje rýchly výkon rozsudkov, v rámci deviateho kola vzájomných hodnotení niektoré hodnotiace tímy, ako aj niektorí odborníci z praxe hodnotených členských štátov nepovažovali túto možnosť za vhodnú, pričom okrem iného zdôraznili, že sa tým orgánom štátu pôvodu, ktoré si nemusia želať, aby sa rozsudok vykonal vo vykonávajúcom štáte, odníma právo rozhodnúť o späťvzatí osvedčenia stanovené v rámcovom rozhodnutí 2008/909/SVV.

V týchto prípadoch sa odporúčalo, aby orgány vykonávajúceho štátu pred prevzatím výkonu trestu odňatia slobody požiadali a získali osvedčenie od orgánu štátu pôvodu. Malo by však tiež podčiarknuť, že sa – ako sa zdôraznilo v niektorých správach – takouto praxou predchádza riziku, že by vyžiadaná osoba utiekla, a teda sa ňou napomáha predchádzaniu beztrestnosti.

V jednej správe sa uvádza, že tieto rozdiely môžu vyplývať z určitej miery nejednoznačnosti rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV v tejto otázke. V článku 25 sa stanovuje, že bez toho, aby bolo dotknuté rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV, ustanovenia rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV sa primerane uplatňujú, pokiaľ sú zlučiteľné s ustanoveniami rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV (článkom 4 ods. 6) alebo keď je odovzdanie podmienené tým, že sa odsúdená osoba musí následne vrátiť (článok 5 ods. 3 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV). Na základe slov „bez toho, aby bolo dotknuté rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV“ a „pokiaľ sú [ustanovenia] zlučiteľné s [...] uvedeného rámcového rozhodnutia [2002/584/SVV]“ sa konštatovalo, že sa zdá, že rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV by malo mať prednosť. V odôvodnení 12 rámcového rozhodnutia 2008/909 sa však uvádza, že „vykonávajúci štát by mohol overiť existenciu dôvodov odmietnutia uznania a výkonu podľa článku 9 tohto rámcového rozhodnutia“. Túto právnu neistotu odrážajú aj rozdiely v praxi a vo vnútroštátnych právnych predpisoch členských štátov.

Pripomína sa tiež, že v judikatúre vo veciach *Popławski I* a *II*, podľa ktorej sa musí vykonávajúci štát zaviazat', že zabezpečí skutočný výkon trestu odňatia slobody alebo odovzdanie, sa v EÚ nevykladá a neuplatňuje jednotne.

Potrebu objasniť na úrovni EÚ dôsledky súčasného uplatňovania článku 4 ods. 6 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV a rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV, najmä pokiaľ ide o otázku, či je možné vykonať trest priamo po odmietnutí odovzdania na základe informácií uvedených v európskom zatykači bez osvedčenia, zdôraznili v rámci deviateho kola vzájomných hodnotení tak odborníci z praxe hodnotených členských štátov, ako aj tímy expertov.

Zdá sa, že v prípade, že sa dohodlo odovzdanie so zárukou návratu na základe 5 ods. 3 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV, väčšina členských štátov je pripravená súhlasiť s tým, že po tom, ako je vyžiadaná osoba odsúdená v štáte pôvodu, je potrebné vydať osvedčenie.

Ďalšou relevantnou otázkou súčasného uplatňovania rámcových rozhodnutí 2002/584/SVV a 2008/909/SVV je, čo sa stane s väznenou osobou v čase medzi odmietnutím odovzdania a uznaním trestu odňatia slobody.

Členských štátov, ktoré pristúpia priamo k výkonu, sa táto otázka netýka. Ostatné členské štáty odložia svoje rozhodnutie o odovzdaní, kým čakajú na doručenie osvedčenia; v takýchto prípadoch vzniká časová medzera, počas ktorej môže dotknutá osoba utiecť. Niektoré členské štáty ponechávajú vyžiadajú osobu počas čakania na vydanie osvedčenia štátom pôvodu v predbežnej väzbe podľa článku 14 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV. V rámci hodnotenia sa zdôraznilo, že takýmto prístupom sa predchádza tomu, aby vyžiadaná osoba utiekla počas uznávania trestu odňatia slobody, a tým sa podporuje vzájomná dôvera.

V iných členských štátoch sa takáto predbežná väzba neuplatňuje. Experti v takom prípade odporúčali, aby vnútroštátne orgány využívali článok 14 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV, keď sa odmietne odovzdanie na základe európskeho zatykača na účely výkonu trestu, aby sa predchádzalo riziku beztrestnosti.

ODPORÚČANIA

- *Členské štáty sa vyzývajú, aby zaistili, že pred vydaním európskeho zatykača na účely výkonu trestu príslušné justičné orgány náležite preskúmajú, či by nebolo vhodnejšie postupovať podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV.*
- *Odporúča sa, aby členské štáty využívali článok 14 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV, keď sa odmietne odovzdanie na základe európskeho zatykača na účely výkonu trestu, aby sa predchádzalo riziku beztrestnosti.*
- *Eurojust a EJS sa nabádajú, aby poskytli usmernenia k funkčnému vzťahu a komplementárnosti medzi článkom 4 ods. 6 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV a rámcovým rozhodnutím 2008/909/SVV a k dôsledkom a možným problémom ich súčasného uplatňovania s cieľom zvýšiť konzistentnosť v praxi členských štátov na základe výsledku konania na Súdnom dvore Európskej únie vo veci C-179/22.*

6. RÁMCOVÉ ROZHODNUTIA 2008/947/SVV A 2009/829/SVV

6.1 Nedostatočné uplatňovanie

Miera uplatňovania rámcového rozhodnutia 2008/947/SVV o odovzdávaní výkonu trestov nezahŕňajúcich odňatie slobody a rámcového rozhodnutia 2009/829/SVV o európskom príkaze na dohľad je relatívne nízka v celej Únii.

Na základe výsledkov deviateho kola vzájomných hodnotení sa zdá, že dôvody nedostatočného uplatňovania rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV nesúvisia s tým, ako sa tieto rámcové rozhodnutia transponovali. Väčšina odborníkov z praxe v rozhovoroch v rámci tohto kola vzájomných hodnotení spravidla uvádzala, že vnútroštátne transpozičné právne predpisy sú komplexné a zrozumiteľné.

Dôvody zriedkavého využívania rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV sa javia rôznorodé a spojené s viacerými faktormi. Niektoré z týchto faktorov sa už identifikovali dávnejšie v súvislosti s diskusiou odborníkov z praxe zo všetkých členských štátov pod záštitou EJS (ST 14754/18). Medzi hlavnými spomenutými bodmi sa uvádzala nízka miera informovanosti odborníkov z praxe v rámci EÚ o uvedených nástrojoch, čo viedlo k nedostatku skúseností a priesťahom pri vykonávaní. Ďalším spomenutým problémom boli ťažkosti pri identifikácii príslušných orgánov, na ktoré sa treba v iných členských štátoch obrátiť.

Toto kolo vzájomných hodnotení bolo príležitosťou podrobne preskúmať tieto a ďalšie okolnosti, ktoré prispievajú k zriedkavému využívaniu rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV, a identifikovať možnosti na zlepšenie. Niektorými problémami a výzvami, ktoré sa týkajú oboch rámcových rozhodnutí, sa zaoberá táto podkapitola, inými, ktoré sú špecifické pre jeden alebo druhý právny nástroj, sa zaoberajú nasledujúce podkapitoly.

Okrem skutočnosti, že tieto nástroje boli pridané nedávno, poukázalo hodnotenie na opakujúci sa problém, ktorým sú nedostatočná informovanosť a znalosti odborníkov z praxe v členských štátoch – a to nielen sudcov a prokurátorov, ale aj probačných úradníkov a advokátov, ktorí by mali v tejto oblasti zohrávať kľúčovú úlohu – o rámcových rozhodnutiach 2008/947/SVV a 2009/829/SVV a nedostatočné skúsenosti s týmito rámcovými rozhodnutiami. Ďalším problémom je nedostatočná odborná príprava o týchto nástrojoch.

Tieto nedostatky sú spoločné pre väčšinu členských štátov a jasne poukazujú na to, že sú potrebné iniciatívy na propagáciu znalostí a používania rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV medzi všetkými relevantnými zainteresovanými stranami, ktoré sa zúčastňujú na ich uplatňovaní, a to zabezpečením odbornej prípravy, výmeny informácií a osvedčených postupov medzi odborníkmi z praxe na vnútroštátnej úrovni aj na úrovni Únie. Okrem toho by bolo vhodné poskytnúť odborníkom z praxe príručky praktického vykonávania týchto nástrojov na úrovni EÚ aj na vnútroštátnej úrovni, keďže neexistencia osobitných procesných usmernení môže viesť k určitej neochote sudcov využívať tieto právne nástroje.

Konštatovalo sa, že značne obmedzené využívanie rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV je spôsobené aj zdĺhavosťou a zložitou súvisiacich postupov. V dôsledku toho justičné orgány najčastejšie volia jednoduchšie riešenia, ako by mali použiť zložité a časovo náročné mechanizmy. Podľa názoru niektorých odborníkov z praxe by preto jednou z možností na podporu ich častejšieho využívania na úrovni EÚ mohlo byť zjednodušenie postupov.

Okrem toho odborníci z praxe poukázali na to, že počet prípadov, v ktorých je vhodné alebo účelné skutočne využiť tieto nástroje, je obmedzený, a to aj v prípade neexistencie cezhraničných dôsledkov.

Značnou prekážkou využívania rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV, ktorá bola jednoznačne identifikovaná v rámci tohto kola hodnotení, sú podstatné rozdiely medzi vnútroštátnymi právnymi systémami, pokiaľ ide o povahu a trvanie príslušných probačných, alternatívnych a kontrolných opatrení; V niektorých členských štátoch dokonca opatrenia upravené uvedenými dvomi rámcovými rozhodnutiami ani neexistujú. Okrem toho sú informácie, ktoré poskytne štát pôvodu, niekedy neúplné alebo sa orgánom vykonávajúcего štátu nezašle osvedčenie.

V rámci 9. kola hodnotení sa jednoznačne konštatovalo, že rôznorodosť uvedených opatrení vo vnútroštátnych právnych poriadkoch sťažuje odovzdanie ich výkonu do iného členského štátu. Vedomosti o justičných systémoch a vnútroštátnej praxi iných členských štátov v súvislosti s opatreniami prijímanými pred súdnym konaním a po ňom nie sú medzi odborníkmi z praxe členských štátov bežné, čo môže mať vplyv na vzájomnú dôveru medzi príslušnými justičnými orgánmi, ktorá je nevyhnutnou podmienkou dobrého fungovania vzájomného uznávania, a to aj na základe rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV.

V záujme nápravy týchto problémov sa v rámci tohto kola vzájomných hodnotení zdôraznilo, že by bolo veľmi užitočné, aby existoval jeden zdroj informácií o opatreniach nezahŕňajúcich pozbavenie osobnej slobody v právnych systémoch všetkých členských štátov, napríklad na webovom sídle EJS. V záujme uľahčenia uplatňovania rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV sa tiež zdôraznilo, že členské štáty by mali na webovom sídle EJS (Atlas EJS) aktualizovať údaje o orgánoch, ktoré sú príslušné konať vo veciach uvedených nástrojov vzájomného uznávania, a tým umožniť efektívne priame kontakty medzi príslušnými orgánmi.

Ďalším spoločným problémom pri uplatňovaní rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV je nedostatočná informovanosť osôb, ktoré sú oprávnené na opatrenia stanovené v týchto právnych aktoch, o možnostiach, ktoré ponúkajú. Preto sa odporučilo, aby príslušné vnútroštátne orgány stíhaným alebo odsúdeným osobám počas výsluchu alebo súdneho konania účinne poskytovali informácie o týchto možnostiach. V jednej správe sa poukázalo na to, že by sa mohli konať pravidelné stretnutia sudcov, prokurátorov a iných zúčastnených orgánov, aby sa identifikovali prípady, keď sa môže uplatniť rámcové rozhodnutie 2008/947/SVV v ranom štádiu konania, a na účely koordinácie ich činnosti na vnútroštátnej úrovni; To platí aj pre rámcové rozhodnutie 2009/829/SVV.

6.2 Rámcové rozhodnutie 2008/947/SVV

Hoci sa uznalo, že rámcové rozhodnutie 2008/947/SVV, ktoré je nástrojom vzájomného uznávania v štádiu po súdnom konaní a jeho cieľom je zlepšiť vyhliadky na zaradenie odsúdenej osoby do spoločnosti, je relatívne nové, z tohto kola hodnotení je zrejmé, že sa využíva zriedkavo.

Ako sa už poukázalo vyššie, rozdiely medzi systémami trestných sankcií členských štátov vrátane toho, ako sú štruktúrované rozhodnutia o alternatívnych sankciách a probačné rozhodnutia, vedú k praktickým problémom. Zatiaľ čo členské štáty dokážu relatívne ľahko uznať tresty odňatia slobody, v prípade alternatívnych a probačných sankcií zahŕňajúcich konkrétne druhy starostlivosti alebo zákazov, pre ktoré nemusí existovať ekvivalent vo vnútroštátnom systéme vykonávajúceho orgánu, nie je situácia zďaleka taká jednoduchá. Preto by sa v záujme zlepšenia vedomostí odborníkov z praxe a uľahčenia odovzdávania malo zhromaždiť viac informácií o trestoch nezahŕňajúcich odňatie slobody ukladaných v jednotlivých členských štátoch, podľa možnosti na webovom sídle EJS, ako sa uvádza v predchádzajúcej podkapitole.

Ďalej veci komplikuje aj skutočnosť, že na vykonávanie rámcového rozhodnutia 2008/947/SVV sú príslušné viaceré vnútroštátne orgány, a zároveň vyvoláva neistotu, ktorý orgán treba kontaktovať. Ťažkosti spôsobuje aj identifikácia príslušných orgánov v Atlase EJS, ktorý v súčasnosti okrem iného neobsahuje informácie o probačných orgánoch.

Okrem toho, ak majú probačné opatrenie krátke trvanie, kým orgán štátu pôvodu prijme potrebné kroky na prijatie opatrenia, probačné obdobie často uplynie alebo je krátko pred uplynutím; okrem toho sa rozhodnutie o uznaní opatrenia môže doručiť po uplynutí probačnej doby.

Ako sa uviedlo v jednej správe, efektívna a včasná komunikácia medzi príslušnými orgánmi členských štátov s cieľom zaistiť úspešné a včasné odovzdanie dohľadu nad probačnými opatreniami alebo alternatívnymi sankciami podľa rámcového rozhodnutia 2008/947/SVV je mimoriadne dôležitá v záujme podpory uplatňovania zásady vzájomného uznávania na rozsudky a probačné rozhodnutia. Niektoré tímy expertov identifikovali viaceré prípady neefektívnej komunikácie medzi príslušnými orgánmi členských štátov, ktoré spôsobili prieťahy a nedodržanie lehôt na dokončenie odovzdania. Orgány jedného členského štátu navrhli, že kontakty medzi probačnými orgánmi všetkých členských štátov konajúcimi podľa rámcového rozhodnutia 2008/947/SVV by sa mohli posilniť na úrovni EÚ, čím by sa v prípade potreby uľahčili konzultácie a spolupráca v jednotlivých prípadoch.

Okrem toho si špecifický rozsah pôsobnosti rámcového rozhodnutia 2008/947/SVV, teda probačné opatrenia a alternatívne sankcie, vyžaduje osobitné monitorovanie a osobitný dohľad nad odsúdenými osobami. Účinné monitorovanie si vyžaduje veľkú dôveru medzi príslušnými orgánmi iných členských štátov, a teda aj vedomosti o iných justičných systémoch. Zdá sa však, že v tejto súvislosti je ešte čo vylepšovať, pretože niektoré vnútroštátne justičné orgány uprednostňujú ponechať výkon trestu/opatrenia, hoc aj na diaľku, v právomoci svojich vnútroštátnych orgánov, ako by mali akceptovať cezhraničný dohľad, pretože sa domnievajú, že to umožňuje účinnejší dohľad na opatreniami.

V niektorých správach sa v záujme vyššej viditeľnosti rámcového rozhodnutia 2008/947/SVV na úrovni EÚ navrhlo, aby sa z príslušných orgánov členských štátov zriadila sieť na výmenu skúseností a najlepších postupov a hľadanie spoločných riešení pri používaní tohto právneho nástroja.

Jedným krokom týmto smerom je projekt METIS, ktorého cieľom je okrem iného podporovať využívanie rámcového rozhodnutia 2008/947/SVV prostredníctvom vypracovania praktických nástrojov pre odborníkov z praxe aj odsúdené osoby a ich obhajcov. Členské štáty, ktoré sa zúčastňujú na projekte METIS, tiež pripravujú tabuľku, v ktorej sa porovnávajú probačné rozhodnutia. Niektorí experti sa domnievajú, že týmto projektom by sa podporilo využívanie tohto nástroja vzájomného uznávania a v širšom kontexte posilnila vzájomná dôvera medzi členskými štátmi.

6.3 Rámcové rozhodnutie 2009/829/SVV

Niektoré závery týkajúce sa rámcového rozhodnutia 2008/947/SVV, ako sa uvádzajú v predchádzajúcej podkapitole, možno vzťahovať aj na rámcové rozhodnutie 2009/829/SVV. To je nástrojom vzájomného uznávania v štádiu pred súdnym konaním, v ktorom sa stanovuje odovzdanie opatrení dohľadu do iného členského štátu s cieľom predchádzať rozdielnemu zaobchádzaniu s osobami, ktoré majú pobyt v štáte, v ktorom sa vedie konanie, a s osobami, ktoré tam pobyt nemajú, pričom sa zohľadňuje, že za podobných okolností sú osoby, ktoré nemajú pobyt v danom štáte, častejšie vzaté do väzby ako osoby s pobytom v danom štáte.

Jedno z možných vysvetlení neochoty sudcov uplatňovať rámcové rozhodnutie 2009/829/SVV súvisí s ťažkosťami pri identifikovaní prípadov, keď by bolo efektívne a vhodné vydať európsky príkaz na dohľad. Odborníci z praxe z niektorých členských štátov sa vyjadrili, že pridaná hodnota európskeho príkazu na dohľad je otázna, pretože nezodpovedá potrebám trestného konania. Konkrétne preto, že čas potrebný na spustenie relevantných postupov nie je zlučiteľný s lehotami na výsluch v prípade väzby. Rozhodnutie o vzatí určitej osoby do väzby sa vskutku musí prijať v krátkom čase, v ktorom nie je možné vydať európsky príkaz na dohľad a dostať odpoveď od vykonávajúceho členského štátu.

Príslušné orgány okrem toho často nie sú ochotné umožniť podozrivej/obvinenej osobe opustiť krajinu, ak sa bude počas trestného konania vyžadovať jej prítomnosť, a považujú väzbu, a teda aj európsky zatykač za potrebné.

Odborníci z praxe v niektorých členských štátoch vyjadrili názor, že ak predsúdne vyšetrovanie možno dokončiť relatívne rýchlo, nie je vhodné vydať európsky príkaz na dohľad, pretože by to skomplikovalo vedenie konania. Pre rýchle vyriešenie trestnej veci je lepším riešením, ak je dotknutá osoba nakrátko vzatá do väzby, a nie prepustená, aby sa následne vrátila na pokračovanie vyšetrovania alebo súdneho konania.

Pokiaľ ide o zložitejšie a časovo náročnejšie vyšetrovania, niektorí odborníci z praxe a niektoré hodnotiace tímy vyjadrili rôzne názory. Niektorí odborníci z praxe sa domnievajú, že v prípade vyšetrovaní, keď sú podozrivé osoby spravidla vo väzbe, by európsky príkaz na dohľad mohol vyšetrovanie ohroziť.

Jeden tím expertov vyjadril opačný názor, že pri dlhotrvajúcich trestných veciach by mali mať prednosť prínosy rámcového rozhodnutia 2009/829/SVV (posilnenie prezumpcie nevinoty a práva na osobnú slobodu).

Zo všeobecnejšieho hľadiska toto kolo hodnotení preukázalo, že určitá neochota používať európsky príkaz na dohľad je spôsobená aj neistotou orgánu štátu pôvodu, ako efektívne bude opatrenie dohľadu monitorované zo strany vykonávajúcich orgánov. Podľa názoru niektorých odborníkov z praxe býva neustála interakcia a komunikácia medzi týmito orgánmi na účely monitorovania dodržiavania uložených opatrení relatívne náročná.

Ďalším dôvodom zriedkavého využívania rámcového rozhodnutia 2009/829/SVV, ktorý uviedli príslušné orgány jedného členského štátu, sú náklady opatrení dohľadu, ktoré sú neprimerané jeho využívaniu pri menej závažných trestných činoch.

ODPORÚČANIA

- *Členské štáty sa vyzývajú, aby prijali vhodné opatrenia na zvýšenie informovanosti odborníkov z praxe o rámcových rozhodnutiach 2008/947/SVV a 2009/829/SVV a na tento účel zaradili informácie o týchto právnych nástrojoch do programov odbornej prípravy pre všetky zainteresované strany, a aby tiež vypracovali osobitné usmernenia, ktorými sa uľahčí a podporí využívanie týchto nástrojov.*
- *Odporúča sa, aby Európska komisia prijala konkrétne nelegislatívne opatrenia na intenzívnejšie uplatňovanie rámcových rozhodnutí EÚ 2008/947/SVV o probačných opatreniach a alternatívnych sankciách a 2009/829/SVV o európskom príkaze na dohľad a zohľadnila pritom informácie získané počas tohto kola vzájomných hodnotení.*

- *Európska komisia sa nabáda, aby – v relevantných prípadoch v spolupráci s EJS a Eurojustom – zvažila poskytnutie príručiek EÚ s praktickými usmerneniami o uplatňovaní rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV odborníkom z praxe.*
- *V záujme uľahčenia uplatňovania rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV sa EJS nabáda, aby na svojom webovom sídle v spolupráci s členskými štátmi uviedla relevantné informácie o všetkých vnútroštátnych systémoch a v nich ustanovených opatreniach nezahŕňajúcich pozbavenie osobnej slobody, ako aj aktualizované informácie o orgánoch všetkých členských štátov, ktoré sú príslušné na uplatňovanie týchto rámcových rozhodnutí.*

7. HORIZONTÁLNE OTÁZKY

7.1 Ústredný orgán a priame kontakty

7.1.1. Ústredný orgán a priame kontakty podľa rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV

Podľa článku 7 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV môže každý členský štát určiť ústredný orgán alebo, ak to umožňuje jeho právny systém, viac než jeden ústredný orgán. Členský štát môže, ak to vyžaduje organizácia jeho vnútorného súdneho systému, preniesť na svoj ústredný orgán alebo ústredné orgány zodpovednosť za administratívny prevod a preberanie európskych zatykačov, ako aj za ďalšiu oficiálnu korešpondenciu, ktorá s nimi súvisí.

Jeden členský štát určil dva ústredné orgány. Len niekoľko členských štátov neurčilo žiaden ústredný orgán podľa článku 7 ods. 1 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV. Väčšina z členských štátov, ktoré určili ústredný orgán, určila ministerstvo spravodlivosti, niekoľko členských štátov určilo iný vnútroštátny (justičný) orgán.

V takmer všetkých členských štátoch má ústredný orgán obmedzenú úlohu a zasahuje, len keď je o to požiadaný. Nezasahuje do vzťahov medzi justičnými orgánmi a neudržiava kontakty s justičnými orgánmi iných členských štátov, hoci udržiava kontakty s ministerstvami spravodlivosti iných členských štátov.

Ústredný orgán spravidla poskytuje pomoc vydávajúcemu a vykonávajúcemu justičnému orgánu, najmä v najzložitejších prípadoch, a to napríklad pomocou pri komunikácii s justičnými orgánmi dotknutých členských štátov alebo v prípade ťažkostí, ktoré nemožno riešiť priamo s príslušnými orgánmi iných členských štátov, napr. pri identifikácii príslušného alebo ústredného orgánu, zasielaní písomností alebo overovaní pravosti. Často vypracúva materiály na podporu príslušných orgánov (príručku, intranetové stránky, usmernenia, obehníky a pod.) alebo štatistiky. V niektorých prípadoch môže vykonávať kontrolu kvality pred vydaním európskeho zatykača.

V niektorých správach sa poznamenalo, že úloha ústredných orgánov pri poskytovaní pomoci v rámci konaní o európskom zatykači sa v poslednom čase zmenšuje a ich pomoc sa často obmedzuje na situácie, v ktorých sa daný problém nedá vyriešiť priamym kontaktom medzi dotknutými justičnými orgánmi. V niektorých prípadoch bola táto zmena dôsledkom opatrení nadväzujúcich na odporúčania štvrtého kola vzájomných hodnotení, zatiaľ čo v iných prípadoch mohla byť spôsobená lepšou informovanosťou justičných orgánov o rozsahu pôsobnosti rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV a skúsenosťami získanými pri jeho uplatňovaní v praxi.

Je však niekoľko členských štátov, v ktorých ústredný orgán naďalej zohráva dôležitú rolu pri hlavných aspektoch konania o odovzdaní, ktorá presahuje administratívnu, praktickú a metodickú úlohu, ktorá sa ústredným orgánom ukladá v článku 7 ods. 1 a 2 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV. Napríklad sa mu okrem iného umožňuje vydávať a vykonávať európske zatykače alebo je určený ako jediný kanál pre všetku komunikáciu s inými členskými štátmi a pre zasielanie žiadostí iným členským štátom, prípadne je tiež oprávnený žiadať vydávajúci príslušný orgán o ďalšie informácie podľa článku 15 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV, a teda vykonávať úlohy, ktoré spravidla vykonávajú justičné orgány. Týmto členským štátom sa odporučilo, aby obmedzili úlohy svojich ústredných orgánov a podporovali priame kontakty medzi príslušnými orgánmi v súlade so zásadou vzájomného uznávania.

V kontexte deviateho kola hodnotení sa zdôraznilo, že tento nový model justičnej spolupráce zahŕňa radikálnu zmenu vo vzťahoch medzi členskými štátmi tým, že nahrádza predchádzajúci prístup komunikácie medzi ústrednými alebo vládnymi orgánmi priamou komunikáciou medzi justičnými orgánmi členských štátov s cieľom uľahčiť justičnú spoluprácu bez zapojenia orgánov výkonnej moci.

Niektorí odborníci z praxe poukázali na to, že v niektorých prípadoch ich od nadväzovania priamych kontaktov odrádza jazyková bariéra, obava z identifikovania nesprávneho príslušného orgánu atď. Tím expertov zdôraznil, že hoci je jazyková bariéra prekážkou efektívnych priamych kontaktov, mali by sa vzhľadom na to, že priame kontakty sú kľúčovým prvkom vzájomného uznávania, prijať opatrenia na prekonanie takýchto ťažkostí.

7.1.2. Ústredný orgán a priame kontakty podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV

Ústredný orgán pomáha justičným orgánom v postupoch súvisiacich s prijímaním a zasielaním osvedčení a rozsudkov, ako aj s akoukoľvek súvisiacou úradnou korešpondenciou. Môže tiež príslušným orgánom pomáhať pri postupoch podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV poskytovaním poradenstva alebo informácií o postupoch. Nie všetky členské štáty však určili ústredný orgán na účely tohto rámcového rozhodnutia.

Vzťah medzi zásadou priamych kontaktov medzi justičnými orgánmi a úlohou ústredných orgánov podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV spravidla odráža rozdelenie právomocí v konaní o európskom zatykači; podrobnejšie informácie sa preto uvádzajú v predchádzajúcej kapitole.

7.1.3. Ústredný orgán a priame kontakty podľa rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV

Mnohé členské štáty neurčili ústredný orgán ako orgán štátu pôvodu alebo vykonávajúceho štátu na účely vydávania a zasielania rozhodnutí a osvedčení podľa rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV. Ministerstvo spravodlivosti však spravidla pomáha príslušným justičným orgánom v prípade ťažkostí, ktoré nemožno vyriešiť prostredníctvom priamych kontaktov s príslušnými orgánmi iných členských štátov.

7.2. Špecializácia príslušných orgánov

Členské štáty uplatňujú pri určovaní orgánu zodpovedného za nástroje EÚ v oblasti vzájomného uznávania rôzne organizačné prístupy. Niektoré zriadili centralizovaný systém pre jeden alebo viaceré takéto nástroje, zatiaľ čo iné uplatnili decentralizovaný prístup. Centralizované orgány (vo väčšine členských štátov je to ministerstvo spravodlivosti) sú vysoko špecializované na používanie nástrojov EÚ v oblasti vzájomného uznávania (konajú ako orgány štátu pôvodu aj ako orgány vykonávajúceho štátu) a môžu poskytovať poradenstvo a podporu miestnym odborníkom z praxe.

Na miestnych súdoch môže byť ťažšie dosiahnuť špecializáciu a odborníci z praxe často nie sú špecializovaní na využívanie nástrojov EÚ v oblasti vzájomného uznávania, keďže každý prokurátor alebo trestný súd sa nimi zaoberá popri iných úlohách. V rámci tohto kola hodnotení sa tieto členské štáty nabádali, aby v záujme zlepšenia odborných znalostí v tejto oblasti zvážili zriadenie špecializovaných útvarov pri súdoch, ktoré by sa špecializovali na záležitosti súvisiace s medzinárodnou justičnou spoluprácou, prípadne zvýšenie počtu sudcov, ktorí sa zaoberajú výlučne vecami súvisiacimi s týmito nástrojmi, a tiež aby poskytovali primerané špecializovanú odbornú prípravu o týchto nástrojoch.

Možno však konštatovať, že v niektorých členských štátoch existuje rôzny stupeň špecializácie na rôznych úrovniach justície, keďže niektorí sudcovia a/alebo súdy, častejšie vo väčších obvodoch, majú určitú mieru špecializácie.

Častejšie to platí pre rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV, keďže európsky zatykač sa využíval už dlhšie vo väčšej miere a odborníci z praxe nadobudli skúsenosti; v menšej miere to platí pre rámcové rozhodnutie 2008/909/SVV, keďže len niekoľko členských štátov má samostatné špecializované útvary zaoberajúce sa vecami podľa uvedeného rámcového rozhodnutia. Neexistuje žiadna špecializácia na rámcové rozhodnutia 2008/947/SVV a 2009/829/SVV.

V jednom členskom štáte je štruktúra príslušných orgánov založená na územnej špecializácii pre jednotlivé nástroje s tou výhodou, že sudcovia a administratívny personál sú vysoko špecializovaní. V jednom členskom štáte vykonáva pred vydaním európskeho zatykača kontrolu špecializovaný súd, čím sa minimalizuje riziko vydania nedostatočne vyplneného formulára. V niektorých členských štátoch existujú siete odborníkov z praxe alebo pracovné skupiny špecializované na medzinárodnú justičnú spoluprácu v trestných veciach, ktoré sa pravidelne stretávajú, aby diskutovali o otázkach v oblasti justičnej spolupráce, a môžu poskytovať usmernenia a pomoc iným odborníkom z praxe pri vydávaní a vykonávaní žiadostí o vzájomné uznanie. Okrem toho majú kontaktné miesta EJS spravidla znalosti a skúsenosti, aby mohli poradiť kolegom.

V takmer žiadnom členskom štáte nie sú advokáti špecializovaní na nástroje EÚ v oblasti vzájomného uznávania. Okrem toho sú advokáti nedostatočne informovaní o právnych predpisoch EÚ a judikatúre SDEÚ v tejto oblasti. V niektorých členských štátoch sú však advokáti s určitými znalosťami o európskom zatykači a v menšej miere o rámcovom rozhodnutí 2008/909/SVV, ale neexistuje u nich špecializácia na rámcové rozhodnutia 2008/947/SVV a 2009/829/SVV. Okrem toho – vzhľadom na to, že sú títo advokáti spravidla vymenúvaní *ex offio*, existuje riziko, že obhajcovia, ktorí nie sú špecializovaní, nebudú schopní náležite chrániť práva a oprávnené záujmy odsúdených alebo podozrivých osôb.

ODPORÚČANIA

- ***Členské štáty sa nabádajú, aby zaistili primeranú úroveň špecializácie odborníkov z praxe, podľa možností vrátane advokátov, ktorí sa zaoberajú všetkými nástrojmi EÚ v oblasti vzájomného uznávania zahŕňajúcimi odňatie alebo obmedzenie osobnej slobody, na ktoré sa vzťahovalo deviate kolo vzájomných hodnotení, a to poskytovaním špecializovanej odbornej prípravy a podporovaním sietí sudcov špecializovaných na túto oblasť.***

7.3. Spolupráca a výmena informácií

Výmena informácií medzi justičnými orgánmi je mimoriadne dôležitá v kontexte konaní týkajúcich sa všetkých právnych nástrojov EÚ v oblasti vzájomného uznávania zahŕňajúcich pozbavenie alebo obmedzenie slobody, na ktoré sa vzťahovalo deviate kolo vzájomných hodnotení. Vykonávajúci štát môže okrem informácií zaslaných vydávajúcim štátom potrebovať ďalšie informácie.

V kontexte tohto hodnotenia sa však zistilo, že takéto ďalšie informácie nie sú niekedy relevantné alebo potrebné, keďže idú nad rámec požiadaviek stanovených v príslušných právnych nástrojoch, čo môže viesť k neopodstatneným priet'ahom v konaní.

Toto kolo vzájomných hodnotení sa zaoberalo otázkou výmeny informácií najmä v súvislosti s rámcovým rozhodnutím 2002/584/SVV a v obmedzenejšom rozsahu v súvislosti s rámcovým rozhodnutím 2008/909/SVV.

Pokiaľ ide o európsky zatykač, informácie, ktoré oznamuje vydávajúci členský štát, nemusia postačovať na vykonanie európskeho zatykača. Jedným z najčastejších informačných nedostatkov je nedostatočne podrobný opis skutkových okolností trestného činu, ako sú napríklad miesto a čas spáchania konkrétnych skutkov. Dôvodom je, že informácie by mali byť dostatočne podrobné na odlíšenie jednotlivých skutkov, čo je nevyhnutné na overenie obojstrannej trestnosti, *ne bis in idem* či v prípade rozsudkov vydaných v neprítomnosti. V iných prípadoch sú nedostatočné informácie o väzenských podmienkach vo vydávajúcom členskom štáte. V prípade európskych zatykačov vydaných na účely výkonu rozsudku sa môžu chýbajúce informácie týkať uvedenia dĺžky trestu alebo toho, či bola dotknutá osoba oboznámená s časom konania súdneho pojednávania.

Vo väčšine prípadov, keď sú potrebné ďalšie informácie, sa vydávajúce justičné orgány v súlade s článkom 15 ods. 2 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV požiadajú, aby relevantné informácie poskytli v stanovenej lehote. Pokiaľ sú takéto lehoty primerané, vydávajúce justičné orgány ich spravidla, hoci nie vždy, dodržia a odpovedajú včas a vhodným spôsobom.

V niektorých prípadoch, keď sú lehoty krátke a je náročné ich dodržať alebo sú potrebné opakované žiadosti o informácie, pretože vydávajúcí štát neodpovie včas alebo správne, to však môže viesť k prieťahom v konaní a ohroziť dodržanie lehôt stanovených v článku 17 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV. Okrem toho nastali situácie, keď vydávajúcí členský štát neposkytol požadované informácie a vykonávajúcí štát odovzdanie odmietol.

Problematika výmeny informácií nekončí odovzdaním osoby, pretože od vykonávajúcich orgánov sa očakáva, že zašlú rozhodnutia o odovzdaní a ďalšie informácie nadväzujúce na prijatie rozhodnutia o európskom zatykači, najmä o trvaní väzby vo vykonávajúcom členskom štáte, na tlačive uvedenom v prílohe VII k Príručke Komisie o vydávaní a vykonávaní európskeho zatykača. Nie všetky vykonávajúce členské štáty však pravidelne zasielajú takéto nadväzujúce informácie a niekedy si ich musí vydávajúcí štát vyžiadať.

Pokiaľ ide o rámcové rozhodnutie 2008/909/SVV, možno o ďalšie informácie požiadať v prípade neúplne alebo nesprávne vyplnených osvedčení. Môže sa to týkať rôznych druhov informácií, ako sú napríklad právna klasifikácia a označenie trestného činu; presné trvanie predbežnej väzby a nevykonanej časti trestu; pravidlá uplatniteľné na predbežné prepustenie atď. Vo všeobecnosti však informácie uvedené v osvedčení zaslanom štátom pôvodu postačujú.

V kontexte konania podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV sa môžu uskutočniť alebo uskutočnia konzultácie medzi príslušnými orgánmi štátu pôvodu a vykonávajúceho štátu s cieľom stanoviť, či výkon trestu posluží účelu uľahčenia sociálnej nápravy a úspešného zaradenia odsúdenej osoby do spoločnosti. Tieto konzultácie nie sú vždy povinné. Orgány štátu pôvodu nenadväzujú vždy predchádzajúci kontakt s orgánmi vykonávajúceho štátu, okrem prípadu keď sa vyžaduje ich súhlas. Niektoré tímy expertov však konštatovali, že predchádzajúca konzultácia s vykonávajúcim členským štátom môže byť užitočná na získanie všetkých relevantných informácií potrebných na rozhodnutie o vydaní osvedčenia podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV. Viac informácií sa uvádza v kapitole o posúdení sociálnej nápravy.

Príslušné justičné orgány vykonávajúceho štátu sú podľa článku 21 rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV povinné bezodkladne poskytnúť príslušnému orgánu štátu pôvodu informácie uvedené v danom ustanovení; nie všetky členské štáty si však túto povinnosť plnia.

Výmena informácií alebo konzultácie sa uskutočňujú rôznymi kanálmi. V zásade komunikujú príslušné orgány členských štátov priamo s príslušnými orgánmi iných členských štátov v súlade so zásadou vzájomnej dôvery, ktorá je základným prvkom systému vzájomného uznávania nástrojov v EÚ. Podľa výsledkov deviateho kola vzájomných hodnotení je priamy kontakt medzi justičnými orgánmi vo všeobecnosti uspokojivý. Niektoré členské štáty žiadajú o ďalšie informácie prostredníctvom svojich ústredných orgánov.

Komunikácia sa môže uskutočňovať bežnou poštou, telefonicky, elektronickou poštou atď. V záujme uľahčenia uplatňovania rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV súhlasili orgány niektorých členských štátov s elektronickým zasielaním žiadostí a nadväzujúcej komunikácie (relevantných písomností, rozhodnutí o uznaní, ďalších informácií).

Rozsiahlejšie využívanie a dostupnosť nových technológií napomáha urýchliť interakciu, ale zároveň si vyžaduje, aby bol Atlas EJS, ktorý obsahuje emailové adresy justičných a ústredných orgánov, neustále aktualizovaný.

V niektorých prípadoch môžu byť na nadviazanie rýchlej a efektívnej komunikácie užitočné kanály Eurojustu a EJS, a to najmä v naliehavých prípadoch a/alebo keď nebola doručená odpoveď či na prekonanie problémov spôsobených jazykovou bariérou. V prípade členských štátov, ktoré používajú Schengenský informačný systém, sa môže komunikácia niekedy, keď je to relevantné, uskutočňovať prostredníctvom ústredne SIRENE, a v prípade členských štátov, ktoré nepoužívajú Schengenský informačný systém, prostredníctvom ústredne INTERPOL.

ODPORÚČANIA

- *Členským štátom sa odporúča, aby zaistili, že úloha ich ústredných orgánov sa obmedzuje na to, čo je ustanovené v každom nástroji EÚ v oblasti vzájomného uznávania, na ktorý sa vzťahovalo deviate kolo vzájomných hodnotení, a aby podporovali priame kontakty medzi príslušnými orgánmi v súlade so zásadou vzájomného uznávania rozsudkov a justičných rozhodnutí stanovenou v článku 82 ods. 1 ZFEÚ.*
- *Odporúča sa, aby členské štáty, keď konajú ako vydávajúce štáty/štáty pôvodu na účely rámcových rozhodnutí 2002/584/SVV a 2008/909/SVV, zaistili, aby ich príslušné orgány zasielali príslušným orgánom vykonávajúcemu štátu všetky informácie potrebné na rozhodnutie o vykonaní žiadosti a – ak si vykonanie žiadosti vyžaduje ďalšie informácie – poskytovali takéto informácie čo najskôr.*

7.4. Prevoz vyžiadanej alebo odsúdenej osoby

Prevoz cez iný členský štát než vykonávajúci štát na účely odovzdania podľa článku 25 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV a na účely odovzdania odsúdenej osoby do iného členského štátu podľa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV je podstatným prvkom na účely ukončenia konania podľa uvedených rámcových rozhodnutí.

Vo väčšine členských štátov je orgánom príslušným vo veciach prevozu (prijímanie a vydávanie žiadostí) ministerstvo spravodlivosti. Žiadosti o prevoz sa podávajú prostredníctvom ústredne SIRENE a v niektorých prípadoch prostredníctvom INTERPOL-u. Praktické podmienky uskutočnenia samotného prevozu sa organizujú v spolupráci s políciou, ktorá zodpovedá za operatívne aspekty.

Väčšina členských štátov sa nestretla so zásadnými problémami pri tranzite vyžiadaných osôb. Môžu však vznikáť určité praktické výzvy pri organizácii prevozu, najmä v súvislosti s veľmi krátkymi lehotami na prevoz – odovzdanie sa musí uskutočniť do desiatich dní – a v takýchto prípadoch môžu časté priesťahy pri odpovedaní viesť k odloženiu úkonu, pretože doručenie žiadosti o prevoz tesne pred dátumom prevozu môže minimalizovať čas na organizáciu odovzdania. Ďalšie praktické ťažkosti sa môžu týkať zistenia, ktorý orgán druhého členského štátu je zodpovedný za prevoz. Niektorí odborníci z praxe a tímy expertov poukázali na to, že by bolo vhodné, aby takéto informácie obsahoval Atlas EJS, a odporučilo sa, aby sa na tento účel aktualizovalo webové sídlo EJS. Problémy môžu vzniknúť aj v súvislosti s požiadavkami na písomnosti a preklad pri prevoze.

Povolenia na prevoz sú často naliehavé, ale zároveň časovo náročné, najmä ak je potrebné žiadosť o povolenie prevozu preložiť do úradného jazyka dožiadaného členského štátu.

V niektorých prípadoch sú žiadosti o prevoz neúplné, niektoré členské štáty vyžadujú preklad a v niektorých prípadoch sa vyžaduje preklad žiadosti o prevoz aj európskeho zatykača. Tzv. *Fiches Belges* na webovom sídle EJS by mohli po aktualizácii webového sídla pomáhať zistiť požiadavky, ktoré musia spĺňať písomnosti, lehoty a akceptované jazyky. Niektoré členské štáty uviedli ako ďalší praktický problém pri uskutočňovaní prevozu potenciálne narušenia leteckej dopravy. Viaceré členské štáty uviedli problémy v prípadoch, keď vykonávajúci členský štát nariadil odovzdanie vyžiadanej osoby bez toho, aby prijal akékoľvek preventívne opatrenia na zaistenie jej disponibility, len jej oznámil dátum odovzdania, na ktoré sa mala dostaviť dobrovoľne. Niekedy sa odovzdávaná osoba, na ktorú sa nevzťahuje príkaz na vzatie do väzby, nedostaví na miesto vyzdvihnutia a konvoj sa musí organizovať opakovane.

Z logistického hľadiska sú na uskutočnenie samotného prevozu potrebné rozsiahle prípravy. Okrem toho môže zemepisná poloha niektorých členských štátov predstavovať výzvy v podobe veľkých vzdialeností a neexistujúcich priamych letov. Vo všeobecnosti sa ako užitočné pre zlepšenie uskutočnenia prevozu v praxi osvedčili dvojstranné rozhovory s najrelevantnejšími susednými a partnerskými členskými štátmi. Kontaktné miesta EJS môžu pomôcť s urýchlením postupu a pružným a rýchlym nadviazaním kontaktov s príslušnými orgánmi.

Malo by sa tiež poukázať na to, že počas pandémie COVID sa všetky členské štáty vzhľadom na podstatné obmedzenia leteckej dopravy a iných spôsobov dopravy stretávali s problémami s cezhraničným prevozom osôb do iných ako bezprostredne susediacich členských štátov.

ODPORÚČANIA

- ***EJS sa vyzýva, aby v spolupráci s členskými štátmi zaistila, aby v záujme uľahčenia a urýchlenia procesu boli v Atlase EJS a v tzv. Fiches Belges dostupné aktualizované informácie o orgánoch príslušných pre povoľovanie prevozu a o potrebných písomnostiach, lehotách a akceptovaných jazykoch.***

7.5. Spolupráca s Eurojustom a EJS

Podľa výsledkov deviateho kola vzájomných hodnotení sú príslušné vnútroštátne orgány celkovo dobre informované o právomociach Eurojustu a Európskej justičnej siete v oblasti justičnej spolupráce a možnostiach, ktoré ponúkajú, a pomoc, ktorú poskytujú, považujú odborníci z praxe členských štátov spravidla za hodnotnú a potrebnú. Eurojust a EJS sú považované za najefektívnejšie komunikačné kanály v cezhraničných konaniach a vo všeobecnosti sú označované za veľmi efektívne, pretože prispievajú k posilneniu spolupráce a vzájomnej dôvery medzi justičnými orgánmi jednotlivých členských štátov.

Len obmedzený počet členských štátov v cezhraničných veciach týkajúcich sa konaní v oblasti vzájomného uznávania nezapája Eurojust a EJS tak, ako by mohli, v záujme urýchlenia konania.

Orgány členských štátov môžu zvážiť pomoc od Eurojustu alebo EJS pri uplatňovaní nástrojov EÚ v oblasti vzájomného uznávania v závislosti od merita veci a osobitne jej zložitosti a naliehavosti. Teoreticky môžu poskytnúť pomoc rôznym, ale komplementárnym spôsobom. Kontaktné miesta EJS sú spravidla žiadané o poskytnutie pomoci s cieľom uľahčiť a zjednodušiť komunikáciu a získať informácie potrebné na vydanie rozhodnutia, zatiaľ čo v naliehavých alebo zložitejších prípadoch týkajúcich sa závažnej trestnej činnosti, alebo do ktorých sú zapojené viaceré členské štáty, možno na účely uľahčenia spolupráce kontaktovať národného člena Eurojustu.

Nie vždy je však jednoduché určiť jasnú hranicu medzi ich úlohami. V praxi orgány členských štátov žiadajú o pomoc buď Eurojust alebo národné kontaktné miesta EJS v situáciách, keď potrebujú pomoc pri nadviazaní kontaktov, keď je to ťažké alebo problematické, okrem iného z jazykových dôvodov, alebo keď vzniknú problémy pri získavaní ďalších informácií alebo písomností od štátu pôvodu.

Konkrétne pri rámcovom rozhodnutí 2002/584/SVV sa oba kanály – Eurojust aj EJS – považujú za užitočné, pretože umožňujú účinné a rýchle kontakty s orgánom vydávajúcim európsky zatykač. Aj dodržanie lehôt sa často zaistí vďaka pomoci kontaktných miest EJS a v naliehavých alebo zložitejších prípadoch s pomocou národných zastúpení v Eurojuste.

Pokiaľ ide o európsky zatykač, kanály Eurojustu sa využívajú na rýchle riešenie problémov, napríklad ťažkostí pri vybavovaní žiadostí alebo v prípade viacerých konkurenčných žiadostí o odovzdanie vyžiadanej osoby vydaných justičnými orgánmi viacerých členských štátov (článok 16 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV). Hoci to nie je povinné, zapojenie Eurojustu je možnosť, ako vykonávajúcemu orgánu rýchlo poskytnúť koordinované a podložené poradenstvo na účely rozhodnutia o tom, ktorý z konkurenčných európskych zatykačov sa má vykonať, a to na základe zohľadnenia všetkých relevantných aspektov. V mnohých správach experti zdôraznili, aký nápomocný môže byť Eurojust v takýchto prípadoch, keď sa využijú existujúce Pravidlá Eurojustu na rozhodovanie o konkurenčných žiadostiach o odovzdanie a vydanie (revidované v roku 2019) a možnosť dosiahnuť v krátkej lehote dohodu medzi všetkými zainteresovanými stranami. V mnohých členských štátoch táto možnosť nie je zahrnutá do vnútroštátneho práva alebo sa v praxi využíva veľmi zriedkavo. Viaceré správy obsahujú odporúčania častejšie zapájať Eurojust v súvislosti s konkurenčnými európskymi zatykačmi.

Eurojust môže byť tiež veľmi nápomocný pri problémoch, ktoré vzniknú, keď európsky zatykač súvisí s inými nástrojmi vzájomného uznávania, napr. s EVP, ktoré sa majú vykonať súbežne alebo bezprostredne po zatknutí vyžiadanej osoby alebo súčasne s ním, keďže pre jednotlivé nástroje môžu byť tiež príslušné rôzne orgány.

Zapojenie Eurojustu do konania o európskom zatykači je tiež relevantné v prípadoch, keď je justičný orgán podľa článku 17 ods. 7 rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV za mimoriadnych okolností, ktoré by mohli viesť k priesťahom pri vykonávaní európskeho zatykača, povinný informovať Eurojust a oznámiť dôvody priesťahov. V niektorých správach sa tiež zdôraznila pridaná hodnota koordinačných stretnutí organizovaných Eurojustom, a to najmä v prípadoch, keď sa uplatňujú rôzne právne nástroje EÚ, ako aj koordinačných centier, keď sa musia vo viacerých členských štátoch súčasne vykonať európske zatykače a iné opatrenia.

Zisťovanie príslušných orgánov iných členských štátov vykonáva väčšinou EJS, napríklad za pomoci expertov určených ako kontaktné miesta EJS alebo v spolupráci s Eurojustom. Ak sa pri získavaní informácií od vykonávajúceho orgánu vyskytnú problémy alebo sú poskytnuté informácie nedostatočné, ukázalo sa ako užitočné obrátiť sa na kontaktné miesta EJS alebo v mimoriadne naliehavých prípadoch na Eurojust s cieľom získať pomoc pri zisťovaní ďalších informácií alebo dosiahnuť urýchlenie.

Odborníci z praxe veľmi oceňujú spoluprácu prostredníctvom EJS, pretože kontaktné miesta EJS kolegom spravidla poskytnú rady pri vybavovaní vecí súvisiacich s európskym zatykačom a zasielaním všetkých relevantných informácií vrátane informácií o rozsudkoch SDEÚ ostatným odborníkom z praxe. Vo viacerých správach hodnotiace tímy zdôraznili užitočnosť prehľadu Eurojustu v oblasti judikatúry Súdneho dvora Európskej únie vo veciach európskeho zatykača, ako aj ďalších produktov Eurojustu.

V mnohých členských štátoch sú sudcovia informovaní o existencii webového sídla EJS a online zdrojov, pravidelne ich využívajú a považujú ich za mimoriadne praktické a nenahradiťelné nástroje na efektívne a ľahké vypracúvanie žiadostí a odpovedí zasielaných medzi odborníkmi z praxe jednotlivých členských štátov. Naopak, v niektorých členských štátoch nie sú nástroje EJS dostatočne známe a využívané odborníkmi z praxe a je potrebné zvyšovať informovanosť o týchto nástrojoch, ktoré môžu uľahčiť cezhraničnú justičnú spoluprácu.

Najčastejšie využívaným nástrojom EJS, ktorý je považovaný za najdôležitejší, je Atlas EJS, ktorý uľahčuje zisťovanie príslušných orgánov. V kontexte deviateho kola vzájomných hodnotení sa však zdôraznilo, že kontaktné údaje v Atlase EJS sú niekedy neaktuálne alebo neúplné a neobsahujú emailové adresy všetkých justičných orgánov členských štátov. Preto sa zdôraznilo, že všetky členské štáty by mali informácie na platforme Atlasu EJS pravidelne aktualizovať. EJS tiež disponuje zabezpečeným telekomunikačným systémom, ktorý sa môže využívať v trestných veciach, a to aj na zasielanie európskych zatykačov. V jednej správe sa odporúčalo, že by sa vzory používané pri vykonávaní právnych nástrojov justičnej spolupráce mohli tak ako v prípade európskeho zatykača preložiť do všetkých jazykov EÚ a sprístupniť na webovom sídle EJS.

Ďalšími nástrojmi EJS sú:

- *Fiches Belges*, v ktorých sa uvádzajú praktické informácie o konkrétnych súboroch opatrení, na ktoré sa vzťahuje justičná spolupráca v trestných veciach,
- Právna knižnica, ktorá odborníkom z praxe umožňuje zistiť stav vykonávania jednotlivých právnych nástrojov a vyhlásenia k nim, ktoré urobili jednotlivé členské štáty,
- Sprievodca Compendium, ktorý poskytuje podporu pri vypracúvaní žiadostí o justičnú spoluprácu,
- správa „Väzenské podmienky v Európskej únii: pravidlá a skutočnosť“ (*Criminal detention conditions in the European Union: rules and reality*), v ktorej sa opisujú vybrané minimálne normy väzenských podmienok na medzinárodnej a európskej úrovni, ako napríklad veľkosť priestorov, hygienické podmienky (prístup k toaletám a sprchám, čas, aký väzni trávajú vonku, atď.) a správy rôznych inštitúcií v Európe týkajúce sa týchto podmienok.

ODPORÚČANIA

- ***Členské štáty sa nabádajú, aby podporovali informovanosť o Eurojuste a EJS a o nástrojoch, ktoré ponúkajú, ako aj ich využívanie, a to pri súčasnom zohľadnení pridanej hodnoty, ktorú môžu priniesť pri prekonávaní ťažkostí pri uplatňovaní nástrojov EÚ v oblasti vzájomného uznávania a všeobecnejšie pri zvyšovaní efektívnosti justičnej spolupráce s inými členskými štátmi EÚ.***

EJS sa vyzýva, aby v spolupráci s členskými štátmi zaistila pravidelnú aktualizáciu svojho webového sídla, keď je zásadným a cenným ústredným zdrojom informácií, a najmä aktualizáciu kontaktných údajov justičných orgánov v jednotlivých členských štátoch, ako aj časť týkajúcu sa kontaktných miest v Atlase EJS, aby mohli odborníci z praxe z členských štátov ľahko identifikovať orgány v iných členských štátoch, ktoré sú príslušné v cezhraničných veciach zahrňajúcich nástroje EÚ v oblasti vzájomného uznávania.

7.6. Odborná príprava

Väčšina členských štátov má relatívne komplexné a dobre organizované systémy odbornej prípravy pracovníkov v oblasti justičnej spolupráce; niektoré členské štáty v plnej miere využívajú nové a moderné nástroje informačných technológií na ponuku odbornej prípravy formou kurzov elektronického učenia sa. Napriek tomu sa zdá, že je potrebné vyvinúť ešte viac úsilia, aby sa pre sudcov vo všetkých štádiách ich kariéry zabezpečila ďalšia odborná príprava v oblasti nástrojov vzájomného uznávania, na ktoré sa vzťahovalo toto kolo vzájomných hodnotení, ako sa uvádza nižšie.

Rámcové rozhodnutie 2002/584/SVV o európskom zatykači má dlhú existenciu a je v súčasnosti viac-menej každodenným nástrojom odborníkov z praxe v celej EÚ; takisto aj informovanosť a uplatňovanie rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV o odovzdaní výkonu trestu odňatia slobody možno považovať za relatívne uspokojivé. V prípade rámcového rozhodnutia 2008/947/SVV o probačných opatreniach a alternatívnych sankciách a rámcového rozhodnutia 2009/829/SVV o európskom príkaze na dohľad sú informovanosť a skúsenosti odborníkov z praxe nedostatočné, čo bráni ich častejšiemu uplatňovaniu.

V rámci tohto kola hodnotení sa zistilo, že vo väčšine členských štátov sa pravidelné aktivity odborného vzdelávania týkajú rámcového rozhodnutia 2002/584/SVV a odborná príprava týkajúca sa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV sa poskytuje často, ale nie systematicky; Odborná príprava týkajúca sa rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV je však dostupná zriedkavo, s výnimkou niekoľkých iniciatív *ad hoc* v niektorých členských štátoch.

Z toho je zrejmé, že je čo zlepšovať – zintenzívnením aktivít odbornej prípravy pre sudcov, prokurátorov, advokátov a iného personálu zapojeného do uplatňovania všetkých nástrojov vzájomného uznávania, na ktoré sa vzťahovalo toto kolo hodnotení, čím by sa nabádalo k ich využívaniu, zvýšilo povedomie o nich a možnosť výmeny praktických skúseností a informácií o vývoji relevantnej judikatúry. V rámci tohto kola hodnotení sa opakovane odporúčalo, aby sa organizovala pravidelná odborná príprava osobitne zameraná na uvedené právne nástroje pre všetky orgány zapojené do ich vykonávania, a to na vnútroštátnej úrovni, ako aj na úrovni EÚ.

Táto potreba sa týka predovšetkým menej známych rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV. Nedostatok osobitne zameranej odbornej prípravy bol identifikovaný ako jedna z hlavných prekážok širšieho používania týchto rámcových rozhodnutí. V záujme využitia celého potenciálu týchto rámcových rozhodnutí je potrebné zvýšiť informovanosť a vedomosti o nich medzi odborníkmi z praxe.

Viacere hodnotiace tímy, ako aj mnohí odborníci z praxe v hodnotených členských štátoch zdôraznili, že je zjavne potrebné pravidelne poskytovať odbornú prípravu zameranú na rámcové rozhodnutia 2008/947/SVV a 2009/829/SVV určenú všetkým zainteresovaným stranám, aby sa oboznámili s cieľmi a možnosťami, ktoré tieto nástroje vzájomného uznávania poskytujú. Tiež sa zdôraznilo, že by okrem toho bolo užitočné mať k dispozícii usmernenia alebo príručky o týchto rámcových rozhodnutiach.

Z tohto kola hodnotení tiež vyplynulo, že vo väčšine členských štátov sú programy odbornej prípravy o všetkých uvedených rámcových rozhodnutiach určené advokátom nedostatočné alebo úplne nedostupné. Neexistujú žiadni advokáti špecializovaní na nástroje EÚ v oblasti vzájomného uznávania; preto tiež existuje jasná potreba podporovať rozvíjanie vedomostí advokátov o týchto nástrojoch, aby mohli svojim klientom v tejto oblasti poskytovať kvalitné poradenstvo.

Vo viacerých správach sa navrhovalo, že by sa mohla organizovať spoločná odborná príprava pre sudcov, prokurátorov a advokátov a ďalšie zainteresované strany, aby si mohli vymieňať skúsenosti a riešiť praktické problémy. V prípade rámcového rozhodnutia 2008/947/SVV by bolo užitočné zapojiť do takejto odbornej prípravy aj probačný a väzenský personál.

Niektoré členské štáty zorganizovali spoločnú odbornú prípravu so susednými krajinami, čo expertné tímy považovali za užitočné pre riešenie praktických problémov, pochopenie rozdielov medzi jednotlivými justičnými systémami a posilnenie vzájomnej dôvery.

Sudcovia a prokurátori sa tiež môžu zúčastniť na podujatiach odbornej prípravy na úrovni EÚ venovaných nástrojom vzájomného uznávania EÚ, ktoré organizujú napríklad Európska sieť odbornej justičnej prípravy (EJTN) alebo Akadémia európskeho práva (ERA). Ďalšie možnosti odbornej prípravy v celej EÚ ponúka Asociácia pre výskum a vývoj v oblasti trestnej justície (Association for Criminal Justice Research and Development – ACJRD), ako aj odborná príprava alebo semináre, ktoré organizuje Eurojust alebo EJS.

Advokáti sa tiež môžu zúčastňovať na podujatiach odbornej prípravy organizovaných na úrovni EÚ, pokiaľ o nich vedia a majú k nim prístup, konkrétne na programoch odbornej prípravy, ktoré ponúka ERA, keďže programy EJTN sú určené len členom justície.

V čase hodnotenia však tieto možnosti odbornej prípravy na úrovni EÚ nezahŕňali všetky nástroje EÚ v oblasti vzájomného uznávania, ktoré sú predmetom tohto kola vzájomných hodnotení, najmä rámcové rozhodnutia 2008/947/SVV a 2009/829/SVV, a nie všetky členské štáty ich využívali v plnom rozsahu.

Ako sa však uviedlo v niektorých správach, programy odbornej prípravy EÚ majú osobitné výhody v tom, že nejde len o odovzdávanie znalostí a zvyšovanie informovanosti o praktickom uplatňovaní nástrojov EÚ, ale sú vynikajúcou príležitosťou pre odborníkov z praxe na nadväzovanie kontaktov a výmenu skúseností s kolegami z iných členských štátov. V tomto zmysle bol význam odbornej prípravy EÚ, osobitne týkajúcej sa rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV, vyjadrený aj vo viacerých hodnotiacich správach.

Okrem toho existujú projekty a iniciatívy, ktorých cieľom je posilniť justičnú spoluprácu na úrovni EÚ. Platforma Cross Justice poskytuje právne informačné služby určené predovšetkým právnikom z praxe – sudcom, prokurátorom, vyšetrovacím sudcom a advokátom, ale je dostupná aj pre študentov práva, MVO a všetkých občanov EÚ a očakáva sa, že sa rozšíri aj na mechanizmy spolupráce medzi členskými štátmi v trestných veciach vrátane európskeho zatykača.

Pokiaľ ide o rámcové rozhodnutia 2008/947/SVV a 2009/829/SVV, Konfederácia európskych probačných orgánov (CEP – www.cep-probation.org) má otvorenú sieť expertov, ktorí sa venujú týmto rámcovým rozhodnutiam. Vymieňajú si odborné znalosti, skúsenosti a vedomosti a podporujú používanie týchto rámcových rozhodnutí probačnými orgánmi a pracovníkmi v tejto oblasti. Projekt PONT, ktorý je financovaný z programu Spravodlivosť Európskej komisie, ponúka široké spektrum bezplatných online kurzov odbornej prípravy týkajúcich sa rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV, vyplňania požadovaných písomností a riadenia postupov prispôsobenia a odovzdávania.

Odborníci z praxe z viacerých členských štátov zdôraznili, že príručky EÚ s usmerneniami o uplatňovaní rámcových rozhodnutí 2008/947/SVV a 2009/829/SVV, ktoré sa neuplatňujú často a s ktorými je preto málo skúseností, podobné existujúcim príručkám o rámcových rozhodnutiach 2002/584/SVV a 2008/909/SVV, by boli dôležitým zdrojom informácií.

Vo viacerých členských štátoch vedia o práci organizácie Europris a zúčastňujú sa na jej aktivitách, najmä týkajúcich sa rámcového rozhodnutia 2008/909/SVV, a v menšom rozsahu vedia aj o práci Konfederácie európskych probačných orgánov (CEP) týkajúcej sa rámcového rozhodnutia 2008/947/SVV. Výsledky stretnutí organizácie Europris a CEP v členských štátoch spravidla šíria odborníci z praxe, ktorí sa na nich zúčastnili.

ODPORÚČANIA

- *Členským štátom sa odporúča, aby poskytovali pravidelnú a systematickú odbornú prípravu o rámcových rozhodnutiach 2002/584/SVV, 2008/909/SVV, 2008/947/SVV a 2009/829/SVV a súvisiacej judikatúre SDEÚ všetkým odborníkom z praxe, ktorí sa zúčastňujú na ich uplatňovaní, vrátane spoločnej odbornej prípravy sudcov, prokurátorov a podľa možnosti pritom zohľadnili nezávislosť právnických povolání podľa vnútroštátneho práva, advokátov a iných relevantných pracovníkov.*
- *Členské štáty sa nabádajú, aby podporovali účasť odborníkov z praxe zaoberajúcich sa uvedenými nástrojmi EÚ v oblasti vzájomného uznávania na činnostiach odbornej prípravy dostupných na úrovni EÚ s cieľom zlepšiť možnosti rozširovania znalostí a výmeny skúseností, ktoré tento druh odbornej prípravy ponúka.*
- *EJTN sa nabáda, aby zintenzívnila úsilie v oblasti ponuky odbornej prípravy odborníkom z praxe týkajúcej sa nástrojov EÚ v oblasti vzájomného uznávania vrátane rámcového rozhodnutia 2008/947/SVV o probačných opatreniach a alternatívnych sankciách a rámcového rozhodnutia 2009/829/SVV o európskom príkaze na dohľad a zaistila lepšiu viditeľnosť svojho programu odbornej prípravy.*

7.7. Štatistika

Spoločným problémom, ktorý v kontexte tohto kola hodnotení identifikovali takmer všetky členské štáty, je nedostatok spoľahlivých, podrobných a pravidelne zbieraných štatistických údajov o vydaných a prijatých žiadostiach o všetkých štyroch nástrojoch vzájomného uznávania, na ktoré sa vzťahovalo toto hodnotenie.

Ďalšími výzvami sú agregácia a zber údajov a ich spracúvanie na ústrednej úrovni. Tieto nedostatky sú ešte závažnejšie v členských štátoch, ktoré majú decentralizované systémy, keďže získavať údaje od rôznych orgánov na rôznych úrovniach je náročnejšie ako od jedného orgánu.

Len niekoľko členských štátov zbiera ročné štatistické údaje o uvedených právnych nástrojoch na ústrednej úrovni, a tie sa spravidla zbierajú a spracúvajú ručne, a tak neexistuje žiadny elektronický záznam o súvisiacich prípadoch. Okrem toho sú tieto činnosti časovo náročné, nepresné a roztrieštené.

V jednom členskom štáte je za zber štatistických údajov zodpovedné ministerstvo spravodlivosti a sudcovia, súdy a prokurátori zodpovední za zasielanie alebo vykonanie rozhodnutia na základe nástrojov vzájomného uznávania sú povinní zaslať ministerstvu spravodlivosti kópiu rozhodnutia. Hodnotiaci tím to považoval za osvedčený postup.

Väčšina orgánov členských štátov bola schopná poskytnúť hodnotiacim tímom všeobecné údaje, ako napríklad počet vydaných alebo vykonaných opatrení za jednotlivé nástroje, ale takéto údaje nezbierajú systematicky a často nevedia poskytnúť podrobnejšie štatistiky.

Štatistické údaje o európskom zatykači zbierajú všetky členské štáty, keďže sú povinné ich poskytovať Európskej komisii. Takéto štatistické údaje však spravidla zahŕňajú len počet prijatých a vykonaných európskych zatykačov, pričom podobnejšie údaje o lehotách, dôvodoch odmietnutia alebo trvaní konania spravidla nie sú k dispozícii.

Niekoľko členských štátov zbiera štatistické údaje a vypracúva štatistiky o rámcovom rozhodnutí 2008/909/SVV, ale okrem niekoľkých výnimiek spravidla nie sú k dispozícii podrobné informácie o výsledku konania (koľko žiadostí bolo uznaných a koľko odmietnutých). Pokiaľ ide o rámcové rozhodnutia 2008/947/SVV a 2009/829/SVV, vo väčšine členských štátov sa štatistické údaje neuchováajú.

Deviate kolo vzájomných hodnotení poukázalo na to, že dobre fungujúci a komplexný systém štatistík by poskytol lepši obraz o využívaní jednotlivých rámcových rozhodnutí, umožnil monitorovanie a analýzu ich uplatňovania, vyskytujúcich sa problémov a dôvodov odmietnutia na účely presnejších usmernení o ich uplatňovaní a zodpovedajúceho prispôsobenia politík a pracovných metód. Takýto systém štatistík by mohol pomôcť pri zvyšovaní efektívnosti nástrojov vzájomného uznávania na účely justičnej spolupráce v trestných veciach.

Okrem toho sa konštatovalo, že nedostatok digitálnych záznamov by mohol viesť k neprimeraným nadväzujúcim opatreniam. V súčasnosti využíva elektronické nástroje na štatistické účely len niekoľko členských štátov. Niekoľko členských štátov má systémy riadenia vecí, ktoré môžu v prípade koordinácie s ďalšími systémami na zber údajov alebo v prípade ďalšieho vývoja prispievať k lepšiemu uplatňovaniu rámcových rozhodnutí, na ktoré sa vzťahovalo toto kolo vzájomných hodnotení.

Ako sa spomenulo v jednej správe, automatizované systémy by mohli pomôcť pri získavaní presného obrazu o využívaní nástrojov vzájomného uznávania zahŕňajúcich pozbavenie osobnej slobody a pri stanovovaní dĺžky konania alebo hlavných dôvodov odmietnutia uznania trestu atď., ako aj pri riadení opatrení nadväzujúcich na žiadosti zaslané do vykonávajúcich členských štátov.

V jednom členskom štáte prebieha projekt týkajúci sa európskeho zatykača, ktorý by podľa potreby s vhodnými úpravami mohol byť východiskom pre centralizovaný zber štatistických údajov o nástrojoch vzájomného uznávania, na ktoré sa vzťahovalo toto hodnotenie. V inom členskom štáte sa zavádzajú opatrenia na neagregovaný zber údajov o veciach týkajúcich sa európskeho zatykača, aby bolo v blízkej budúcnosti možné poskytovať štatistické údaje o nich.

ODPORÚČANIA

- *Odporúča sa, aby členské štáty zriadili efektívny a spoľahlivý systém zberu štatistických údajov o využívaní rámcových rozhodnutí 2002/584/SVV, 2008/909/SVV, 2008/947/SVV a 2009/829/SVV s cieľom uľahčiť analýzu ich uplatňovania a prispôbenie politík a pracovných metód zodpovedajúcim spôsobom. Nabádajú sa, aby pritom zvážili používanie elektronických nástrojov v záujme šetrenia času všetkých príslušných orgánov a získania lepšieho obrazu o využívaní uvedených právnych nástrojov.*
-